

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
CIVILTIESISKO ZINĀTŅU KATEDRA

PAMATS PREČU ZĪMES ATZĪŠANAI PAR SPĒKĀ NEESOŠU

BAKALaura DARBS

Autors: Aigars Batars

Studenta apliecības Nr. ab17160

Darba vadītājs: lekt. Mg.iur. Mārcis Krūmiņš

RĪGA 2019

ANOTĀCIJA

Attīstoties intelektuālajam īpašumam un intelektuālā īpašuma tiesībām, attīstās arī preču zīmes un to tiesības, nozīmīgums, tāpēc nepieciešams domāt par to aizsardzību, un kā nepazaudēt savas tiesības uz preču zīmi.

Ir svarīgi zināt to, kādas preču zīmes var atzīt par spēkā neesošām, kad tādas tiesības var izmantot, lai aizsargātu savu preču zīmi, kā reģistrēt preču zīmi, lai to neatzītu par spēkā neesošu.

Tāpēc ir nepieciešams nošķirt atšķirīgos veidus, kad preču zīme var tikt atzīta par spēkā neesošu, zināt, kā to izmantot sev par labu, vai negodīgiem konkurentiem par sliktu, kuri cenšas lietot preču zīmi, kurai nevajadzētu pastāvēt pamatojoties uz absolūtajiem vai relatīvajiem pamatojumiem. To ir svarīgi zināt, lai saprastu, ko sagaidīt, un kā rīkoties.

Atslēgvārdi: preču zīme; preču zīmes atzīšana par spēkā neesošu; intelektuālais īpašums; rūpnieciskais īpašums;

ANNOTATION

With the development of the intellectual property and intellectual property rights also develops trade marks and their rights, importance, that is why it is necessary to think about the protection of the trade marks and how not to lose the rights to a trade mark.

It is important to know which trade marks can be declared as invalid, when it is possible to use such rights to protect Your trade mark rights, and how to register one in a way that it has no risk of being invalidated.

That is why it is important to distinguish the various scenarios when trade mark can be declared as invalid, know how to use these possibilities to benefit Yourself or against an unfair competitor, that are trying to use a trade mark, that should not be valid on absolute or relative grounds. It is important to know, to understand what to expect, and how to take action.

Key words: trade mark; invalidation of trade mark; intellectual property; industrial property

Satura rādītājs

Ievads.....	5
1. Preču zīme un tiesību uz to zaudēšana	7
1.1. Preču zīme kā intelektuālā īpašuma sastāvdaļa	7
1.2. Preču zīmes atzīšana par spēkā neesošu kā viens no preču zīmju tiesību zaudēšanas veidiem.....	9
1.3. Veidi, kā preču zīmi atzīt par spēkā neesošu	11
2. Absolūtie pamatojumi preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu	13
2.1. Absolūtie pamatojumi.....	13
2.2. Apzīmējumi, kas nevar veidot preču zīmi	15
2.3. Preču zīmes, kam trūkst jebkādas atšķirtspējas	17
2.4. Preču zīmes, kas sastāv no aprakstošiem apzīmējumiem	21
2.5. Preču zīme, kas sastāv no vispārīgiem apzīmējumiem.....	23
2.6. Preču zīme, kuras forma tieši izriet no preču rakstura.....	25
2.7. Apzīmējumi, kas ir pretrunā morālei vai sabiedriskajai kārtībai, vai var maldināt patērētājus.	25
2.8. Negodprātīgs nolūks	29
3. Preču zīmes atzīšana par spēkā neesošu, pamatojoties uz relatīvajiem pamatojumiem.....	32
3.1. Agrākās tiesības	32
3.2. Identiskas preču zīmes	33
3.3. Sajaukšanas vai asociācijas iespēja, kad ir identiskas vai līdzīgas preču zīmes vai preces vai pakalpojumi, uz kuriem tā reģistrēta	34
3.4. Plaši pazīstamas preču zīmes	36
3.4. Citas agrākās tiesības	36
KOPSAVILKUMS	38
Izmantotie literatūras avoti	39

Ievads

Darba tēma: Pamats preču zīmes atzīšana par spēkā neesošu

Preču zīme ir viens no rūpnieciskā, intelektuālā īpašuma veidiem, kuram ir ļoti liela ekonomiska nozīme un tās ir nepieciešamas pamatā, lai kāda uzņēmuma preces vai pakalpojumi atšķirtu no citu uzņēmumu precēm vai pakalpojumiem.¹

Preču zīmju tiesību būtībā ir ekskluzīvo tiesību uz reģistrētām preču zīmēm aizsargāšana.² Un šī aizsardzība aptver ne tikai gadījumus, kad acīmredzami tiem maldināts patērētājs, vai preču zīme tiek klaji kopēta, bet arī gadījumus, kad pārkāpumi nav uzreiz redzami³, vai tik viegli konstatējami, kas rada nepieciešamību noskaidrot, kādi tiesiskās aizsardzības līdzekļi un pamati eksistē.

Mūsdienās preču zīmju strīdi ar lielu pārsvaru ir visplašāk sastopamie intelektuālā īpašuma lietās. Šāda prakses sastopama visā pasaulē, arī Latvijā. Ļoti uzskatāmi interesi par preču zīmēm parāda Latvijas Republikas Patentu valdes mājaslapā atrodamā statistika par Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomē (līdz 17.07.2016 - Patentu valdes Apelācijas padomē) saņemtajiem iebildumiem.⁴ Ir skaidri redzams, ka cilvēki izvēlas iebilst pret preču zīmēm, kuras neatbilst nepieciešamajiem kritērijiem.

Attīstība intelektuālā īpašuma jomā vispasaules mērogā ir novērojama jau sen, un arī Latvijā tam tiek pievērsta pastiprināta uzmanība. Uzskatāms piemērs tam ir nesenais Ministru kabineta rīkojums Nr.169 Par Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un nodrošināšanas pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam, kura mērķis ir Atbalstīt Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un nodrošināšanas pamatnostādnes.⁵ Šādi ir redzama pastiprināta uzmanība intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības pilnveidošanai un nostiprināšanai līdztekus intelektuālā īpašuma tiesību attīstībai pasaulē, harmonizēšanas nepieciešamība un centieni.

Darba mērķis: Noskaidrot, kādi ir iespējamie pamati, lai preču zīmi atzītu par spēkā neesošu, kā tie izpaužas, kāda ir to specifika un pamatojums.

¹ Likums "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm", 1.panta 1.punkts.

² Jehoram C. T., van Nispen C., Huydecoper T. European Trademark Law. Community Trademark Law and Harmonized National Trademark Law. New York: Wolters Kluwer Legal, 2010, p. 241.

³ Ibid.

⁴ Latvijas Republikas Patentu valdes statistika par Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomē saņemtajiem iesniegumiem. Pieejams: <https://www.lrpv.gov.lv/lv/rupnieciska-ipasuma-apelacijas-padome/statistika> [aplūkots 20.05.2019.]

⁵ Par Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un nodrošināšanas pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam: Ministru kabineta 2015.gada 1.aprīļa rīkojums nr.169. Latvijas Vēstnesis, 2015, nr.169, 1.punkts.

Darba uzdevumi:

1. Analizēt un izpētīt iespējamus pamatojumus, lai atzītu preču zīmi par spēkā neesošu;
2. Noskaidrot specifiku un atšķirības to starpā;
3. Izpētīt normatīvos aktus, kas regulē preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu;
4. Aplūkot, kā notiek lietu par preču zīmju atzīšanu par spēkā neesošu izvērtēšana nacionālajā un Eiropas līmenī

Izmantotās pētījuma metodes darba mērķa sasniegšanai:

1. Gramatiskā metode
2. Salīdzinošā metode
3. Analītiskā metode

Darba struktūra: Bakalaura darbs sastāv no anotācijas latviešu valodā, anotācijas angļu valodā, ievada, 3 nodaļām, 16 apakšnodaļām, kopsavilkuma, izmantotās literatūras avotiem. Kopējais lappušu skaits -21

1. Preču zīme un tiesību uz to zaudēšana

1.1. Preču zīme kā Intelektuālā īpašuma sastāvdaļa

Šī darba temats aptver preču zīmes, un analizē, kāpēc tās tiek atzītas par spēkā neesošām. Preču zīmes ir viens no intelektuālā īpašuma veidiem, tāpēc nepieciešams arī apskatīt intelektuālā īpašuma regulējumu attiecībā uz tām. Jēdziens ‘‘intelektuālais īpašums’’ ir diezgan plašs un šī termina definīcija un ietvertais tiesību kopums, aizsardzības iespējas nav skaidri noteiktas vienā avotā.

Intelektuālā īpašuma viena no īpatnībām ir tāda, ka to nevar aizsargāt, kamēr tas pastāv tikai idejas veidā, to nepieciešams materializēt, piemēram, preču zīmes veidā. To var arī nematerializēt, taču tad no tā nebūs nekāda materiāla ieguvuma tā radītājam, tāpēc ir svarīgi apzināties savas tiesības rīkoties ar intelektuālo īpašumu, iespējas to aizsargāt tiesiski. Darba autors piekrīt uzskatam, ka intelektuālā īpašuma jēdziens ir izveidots galvenokārt tieši tādēļ, lai aizsargātu personas intelektuālo īpašumu – personas garīgās darbības produktu, piešķirot īpašniekam monopoltiesības uz šiem garīgās darbības produktiem, nosakot monopoltiesību robežas.⁶ Tātad tas aizsargā objektus, kas nav tikai tehniskas darbības gaitā izveidots produkts, bet gan intelektuālas darbības rezultāts, kas arī ir pamats īpašai aizsardzībai.⁷ Tomēr faktiski šādu monopolu uz nemateriālas dabas objektiem var garantēt tikai ar tiesas palīdzību, kas efektīvi nodrošina aizsardzības iespējas (monopolu) pretstatā faktiskai varai. Tādēļ arī uz atsevišķu veidu nemateriāliem objektiem ir noteiktas ekskluzīvas izmantošanas tiesības objektu radītājiem vai citām personām, kas noteiktas likumdošanas ceļā.⁸ Kā viens no garantiem intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībai ir tieši konkurējošas preču zīmes atzīšana par spēkā neesošu.

Iepriekš minētais ir svarīgs faktors, kas nošķir intelektuālā īpašuma tiesības no tiesībām uz pašiem ķermeniskiem produktiem, lietām, kuru veidošanas pamatā ir garīgais darbs. Intelektuālais īpašums ir īpašuma tiesību paveids, kas regulē tiesības uz bezķermeniskām lietām. Ar šo jēdzienu parasti apzīmē virkni nemateriālu labumu, zināšanas, pieredzi un tamlīdzīgus objektus, kuriem ir nemateriāla daba un tie ir novērtējami materiālā ziņā.⁹ Problemātika intelektuālā īpašuma gadījumā ir arī tāda, ka to nevar tik viegli nosargāt, kā ķermenisku lietu vienā eksemplārā. Intelektuālā īpašuma objekts, kā preču zīme, vienlaikus

⁶ Rozenfelds J. Intelektuālais īpašums. Otrais, labotais un papildinātais izdevums. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008, 9.lpp.

⁷ Grudulis M. Ievads autortiesībās. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2006, 11.lpp.

⁸ Turpat. 9.lpp.

⁹ Turpat. 9.lpp.

pastāv pat neskaitāmos eksemplāros.¹⁰ Tāpēc ir svarīgs tiesisks noregulējums, kurš paredz aizsardzību katrai no vienībām un visām kopumā, piemēram, preču zīmēm.

Viena no pieejamajām intelektuālā īpašuma definīcijām ir atrodama Stokholmas 1967. gada 14. jūlija Konvencijā par Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas dibināšanu 2. pantā.¹¹ Tā arī ir pirmā atrodamā termina ‘‘intelektuālais īpašums’’ legālā definīcija.¹² Šajā definīcijā ir noteikts, ka jēdziens ‘‘intelektuālās īpašums’’ šajā konvencijā sevī ietver tiesības uz:

- literāriem, mākslas un zinātniskiem darbiem,
- izpildītājmākslinieku sniegumiem, fonogrammām un pārraidēm,
- izgudrojumiem visās cilvēka darbības jomās,
- zinātniskiem atklājumiem,
- dizainparaugiem,
- preču zīmēm, pakalpojumu zīmēm, komercnosaukumiem un komerciālām norādēm,
- aizsardzību pret negodīgu konkurenci, un visām citām tiesībām, kas rodas intelektuālas darbības rezultātā rūpniecības, zinātnes, literatūras un mākslas jomās.¹³

Pēc šīs definīcijas, kas rakstīta uzskaitījuma formā, var redzēt, ka intelektuālais īpašums saprotams kā tiesību kopums, kas minēts šajā definīcijā, nevis objektu kopums.¹⁴ Proti - intelektuālā īpašuma objekti jāsaprot nevis kā materializēti objekti, bet gan tajos ietvertais saturs vai idejas, kas kā uzskats juridiskajā zinātnē izveidojies un pastāv jau sen.¹⁵

Interesanti it tas, ka lielākajā daļā ārvalstu nacionālo tiesību aktu jēdziens ‘‘intelektuālais īpašums’’ nav nodefinēts, daudzu valstu nacionālie tiesību akti šo jēdzienu pat nesatur. Lielākajā daļā ārvalstu nacionālo tiesību aktu šis termins nav pat pieminēts.¹⁶ Darba autors uzskata, ka tas, ka nacionālajos tiesību aktos nav sastopama intelektuālā īpašuma definīcija, nav būtiski, ja vien ar šo jēdzienu saprastās tiesības nacionālajā līmenī tiek noregulētas un aizsargātas, jo jēdziens ‘‘intelektuālais īpašums’’ sevī ietver objektus, kuriem, lai gan tie ir intelektuāli cilvēka prāta produkti, ir nepieciešams savs specifisks tiesību aizsardzības noregulējums.

¹⁰ Grudulis M. 2006, 12.lpp.

¹¹ Konvencija par Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas dibināšanu. Parakstīta Stokholmā 14.07.1967., grozīta 28.09.1979.

¹² Poļakovs G. Rūpnieciskā īpašuma īpašnieka tiesības. Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2001, 12.lpp.

¹³ Konvencija par Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas dibināšanu. Parakstīta Stokholmā 14.07.1967., grozīta 28.09.1979

¹⁴ Poļakovs G. 2001, 13.lpp.

¹⁵ Turpat.

¹⁶ Turpat. 16.lpp

Šajā darbā apskatīto intelektuālā, rūpnieciskā īpašuma objektu "preču zīmju" aizsardzību (arī reģistrēšanu, lietošanu) Latvijā nodrošina ar likumu "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm"¹⁷.

Tomēr, neredzot izsmeļošu definīciju intelektuālā īpašuma jēdzienam, kas nav tiesību uzskaitījums, var pieturēties pie tēzes, ko M. Grudulis izteicis savā grāmatā "Ievads Autortiesībās": " [...] diskusijā par intelektuālā īpašuma jēdzienu uzmanība vairāk tiek pievērsta tā apjomam, nevis saturam."¹⁸

Šāds ieskats intelektuālā īpašuma jēdziena būtībā ir būtisks, lai konstatētu patieso labumu, ko intelektuālā īpašuma tiesības sniedz – īpašu intelektuālā īpašuma aizsardzību, kas sevī ietver arī tiesības celt prasības vai iebildumus par preču zīmju, kā intelektuālā īpašuma tiesību objektu, atzīšanu par spēkā neesošu.

1.2. Preču zīmes atzīšana par spēkā neesošu kā viens no preču zīmju tiesību zaudēšanas veidiem

Preču zīmju unikālā īpašība atšķirībā no citiem intelektuālā īpašuma veidiem ir tāda, ka tā var pastāvēt "bezgalīgi" ilgi.¹⁹ Skatoties no konkurētspējas un ekonomiskā viedokļa – tik tiešām nav nepieciešamības preču zīmes darbību izbeigt, kamēr vien preču zīmes īpašnieks to izmanto un tā atbilst visām preču zīmes prasībām.²⁰

Tomēr tas nenozīmē, ka katra preču zīme tiešām pastāv "bezgalīgi". Kopš tā brīža, kad tiesības uz preču zīmi tiek iegūtas tās reģistrācijas ceļā, ir vairāki veidi, kā preču zīmes īpašnieks savas tiesības uz preču zīmi var zaudēt.

Viens no šādiem veidiem ir preču zīmes reģistrācijas spēkā esamības termiņa iztecēšana. Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 21. panta pirmā daļa nosaka, ka preču zīmes reģistrācija no pieteikuma datuma spēkā ir 10 gadus. Ja pēc 10 gadiem no pieteikuma datuma preču zīme netiek pārreģistrēta, tā no preču zīmju reģistra tiek izslēgta (likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 33. pants).

Preču zīme tiek dzēsta arī gadījumā, ja tiek izmantota likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 30. pantā norādītā atteikšanās no preču zīmes. Šādi preču zīmes dzēšanas gadījumi lielākoties notiek, kad preču zīmes īpašnieks panāk ārpusstiesas vienošanos ar agrākas preču zīmes īpašnieku, un piekrīt labprātīgi to dzēst no reģistra.²¹ Tādēļ

¹⁷ Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm: LV likums. Pieņemts: 16.06.1999. [18.05.2019.red.]

¹⁸ Grudulis M. 2006, 9.lpp.

¹⁹ Kur A., Senftleben M. European trade mark law. A commentary. Oxford: University press, 2017, p. 527.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid. p. 528.

to var uzskatīt arī par alternatīvu preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu, protams, ja izdodas vienoties ar preču zīmes īpašnieku, kas ne vienmēr ir iespējams.

Preču zīmes atcelšana ir vēl viens veids, kā tiesības uz preču zīmi var tikt zaudētas. Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 32. panta pirmā daļa nosaka, ka preču zīmes reģistrāciju ar tiesas spriedumu var atcelt, ja tā netiek lietota 5 gadu periodā kopš tās reģistrēšanas. Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 32. panta 3. daļa nosaka, ka tās reģistrāciju var atcelt arī tad, ja tā kļuvusi par sugasvārdu komercdarbībā attiecībā uz reģistrētajām precēm vai pakalpojumiem, kā arī 4. daļa nosaka, reģistrāciju atceļ arī tad, kad tā var maldināt patērētājus.

Taču tiesību uz preču zīmju zaudēšanas veids, kurš tiek apskatīts šajā darbā, ir preču zīmju atzīšana par spēkā neesošu, tāpēc iepriekš minētie veidi sīkāk netiks apskatīti un fokuss tiks vērsts uz gadījumiem, kad preču zīmes tiesības tiek zaudētas to atzīstot par spēkā neesošu.

Lai pamatotu preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu, nepieciešams atsaukties uz absolūtajiem pamatojumiem preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu, un relatīvajiem pamatojumiem (agrākās tiesības).²² Lai arī absolūtie pamatojumi preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu galvenokārt regulē arī pamatojumus preču zīmes reģistrācijas atteikšanai, šī darba ietvaros absolūtie pamatojumi tiks apskatīti tikai no preču zīmes atzīšanas par spēkā neesošu aspekta. Tas nozīmē arī to, ka darba autors aplūkos galvenokārt Patentu Valdes Apelācijas Padomes iebildumu lietas, atstājot apelācijas lietas tikai priekšstata gūšanai par statistiku gadījumos, kad absolūtie pamatojumi tiek izmantoti preču zīmes reģistrācijas atteikšanai.

Absolūtie un relatīvie pamatojumi atrodami likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 3. nodaļā "Preču zīmes reģistrācijas noteikumi" un atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (Kodificēta versija) (Dokuments attiecas uz EEZ) (turpmāk – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/95/EK 3. un 4. pantam un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/1001 (2017. gada 14. jūnijs) par Eiropas Savienības preču zīmi (Dokuments attiecas uz EEZ.) (turpmāk – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2017/1001) 7. un 8. pantam.

²² Kur A., Dreier T. European intellectual property law. Text, cases & materials. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2013, p. 236.

1.3. Veidi, kā preču zīmi atzīt par spēkā neesošu

Preču zīmes reģistrācijas procesā preču zīmes reģistrācijas atteikumu Patentu Valde (vai cita atbildīgā institūcija) pamato ar absolūtajiem atteikuma pamatojumiem²³, kas Latvijas likumdošanā ir ietverti likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. pantā.

Relatīvos atteikuma iemeslus izmanto tiesa (vai cita atbildīgā institūcija) lietās par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu.²⁴

Kā redzams Patentu Valdes praksē, tā, pamatojoties uz absolūtajiem atteikuma pamatojumiem, atsaka reģistrāciju preču zīmēm, kuras neatbilst absolūto pamatojumu standartiem.²⁵ Tomēr, ne vienmēr visām šādām preču zīmēm tiek atteikta reģistrācija, dažas standartiem neatbilstošas zīmes tomēr nonāk preču zīmju reģistrā.²⁶ Tādēļ, lai nodrošinātu tikai tādu preču zīmju atrašanos preču zīmju reģistrā, kuras atbilst visiem nepieciešamajiem preču zīmju standartiem, tiesai ir galavārds šajā sakarā.²⁷

Svarīga ir atziņa, ka rūpnieciskā īpašuma īpašniekam jā rūpējas par savām izņēmuma tiesībām pašam, lai savas izņēmuma tiesības pasargātu, uzturētu tās spēkā un novērstu pārkāpumus pret šo īpašumu.²⁸ Tāpēc rūpnieciskā īpašuma īpašniekam ir dotas iespējas, kā panākt nevēlamas preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu.

Tā kā preču zīmes ir viens no rūpnieciskā īpašuma veidiem, tās īpašniekam ir iebilduma tiesības pret to, ka tāda paša vai ar būtisku līdzību rūpnieciskā īpašuma objekta izņēmuma tiesības tiek piešķirtas citai personai.²⁹ Ir divi veidi, kā izņēmuma tiesības var realizēt:

1) iebilduma iesniegšana Latvijas Republikas Patentu Valdes Apelācijas Padomē, kas ir administratīvā kārtība, vai;

2) prasības celšana tiesā pret preču zīmi, kas ir kolīzijā ar agrāku preču zīmi, par tās atzīšanu par spēkā neesošu, kas atbilst civiltiesiskajai kārtībai.³⁰

Likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 18. panta pirmā daļa nosaka, ka ieinteresētās personas var iesniegt iebildumu pret konkrētās preču zīmes reģistrāciju triju mēnešu laikā pēc brīža, kad preču zīme publicēta. Ieinteresētās personas var vērsties ar iebildumiem pret reģistrētajām preču zīmēm Latvijas Republikas Patentu Valdes Apelācijas Padomē, kas ir vienīgā administratīvā instance Latvijā, kur to var darīt.³¹ Tās darbību regulē

²³ Jehoram C. T., van Nispen C., Huydecoper T. 2010, p. 169.

²⁴ Ibid.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

²⁸ Poļakovs G. 2001, 325.lpp.

²⁹ Turpat.

³⁰ Turpat. 325.-326.lpp.

³¹ Poļakovs G. 2001, 179.lpp.

Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likums.³² Tā darbojas starp izņēmuma tiesīgajiem kā atsevišķs strīdu izskatīšanas tiesiskais mehānisms.³³

Kā jau noskaidrots iepriekš, preču zīmes īpašnieks par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu un izņēmuma tiesību realizāciju var celt prasību arī tiesā.³⁴

Ja apstrīdētā preču zīme reģistrēta, taču nav atbilstoša likumīgajām prasībām, civiltiesā prasību par tās atzīšanu par spēkā neesošu prasību var celt attiecīgās personas.³⁵ Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 31. panta trešā daļa nosaka, ka prasība ceļama Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā un nosaka, ka to var darīt personas, kas atbilst šī likuma 18. panta otrās, trešās un ceturtās daļas noteikumiem.

Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 18. pants regulē iebildumu procedūru pret preču zīmju reģistrāciju, tāpēc, ņemot vērā atsauci uz šī panta noteikumiem arī civiltiesiskajā kārtībā, ir iespējams secināt, ka šie procesi pēc būtības ir līdzīgi savā starpā. Kā jau konstatēts iepriekš, redzams, ka likumdošanā ir iekļauti vairāki iespējamie veidi, kā preču zīmi atzīt par spēkā neesošu, norādot uz to, ka preču zīmju tiesību aizsardzība ir būtisks aspekts, ko nodrošināt ir nepieciešams vairākos iespējamajos veidos, procesos. Šāds noregulējums atbilst arī starptautiskajai praksei, un ir skaidri redzama vēlme aizsargāt agrāku rūpnieciskā īpašuma īpašnieku tiesību aizsardzību, panākt negodīgas konkurences novēršanu.³⁶

Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 18. panta pirmā daļa nosaka triju mēnešu termiņu pēc preču zīmes publikācijas, kura laikā ieinteresētās personas var iesniegt iebildumus pret preču zīmes reģistrāciju. Tā arī ir viena no lielākajām atšķirībām starp iebildumu procedūru un prasību par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu, jo prasības iesniegšanai tiesā šādi ierobežojumi likumā nav atrodami, kas norāda uz to, ka šādu prasību iesniegt tiesā var iesniegt pēc preču zīmes reģistrācijas visā tās darbības laikā.

Pēc likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 31. panta pirmās daļas redzams arī tas, ka preču zīmes atzīšanas par spēkā neesošu pamatojumu loks ir diezgan plašs, proti, ja preču zīme, kas reģistrēta, neatbilst šī likuma 3. panta noteikumiem, vai 6., 7., 8. un 9. pantā ietvertie noteikumi pastāv konkrētajā gadījumā. Tas nozīmē, ka preču zīmi atzīt par spēkā neesošu civiltiesiskajā kārtībā var arīdzan pamatojoties uz absolūtajiem pamatojumiem un relatīvajiem (agrākajām tiesībām).

³² Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likums: LV likums. Pieņemts: 18.06.2015. [24.05.2019.red.]

³³ Poļakovs G. 2001, 327.lpp.

³⁴ Turpat. 339.lpp.

³⁵ Turpat.

³⁶ Turpat.

2. Absolūtie pamatojumi preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu

2.1. Absolūtie pamatojumi

Likuma ‘‘Par preču zīmēm un Ģeogrāfiskas izcelsmes norādēm’’ III nodaļa nosaka preču zīmes reģistrācijas priekšnoteikumus, taču tie vienlaicīgi kalpo arī tam, lai preču zīmi atzītu par spēkā neesošu, ja tā neatbilst šiem noteikumiem, bet pastāv kā reģistrēta preču zīme. Likumā ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ nav nosaukts, kādas preču zīmes ir reģistrējamas un aizsargājamās, bet ir norādīts tieši pretējais – kādas preču zīmes nevar tikt reģistrētas.³⁷ Likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. pantā tālāk uzskaitīti absolūtie pamatojumi preču zīmes reģistrācijas atteikšanai, uz kuru pamata preču zīmi var arī atzīt par spēkā neesošu.

Jēdziens ‘‘absolūtie pamatojumi’’ noteic pamatojumu grupu, uz kuriem balstoties ir iespējams atzīt reģistrētu preču zīmi par spēkā neesošu (vai atteikt preces reģistrāciju).³⁸ Neatkarīgi no tā, vai pastāv iespēja, ka šādas preču zīmes reģistrācija nodarītu kaitējumu patērētājiem vai konkurentiem, absolūto pamatojumu preču zīmes reģistrācijas atteikumam princips ir savā būtībā aizliegt preču zīmes reģistrāciju.³⁹ Tomēr, lai arī absolūtie pamatojumi attiecas uz preču zīmes reģistrāciju, tiem ir arī ļoti būtiska nozīme, lai preču zīmi atzītu par spēkā neesošu. Reģistrētās preču zīmes īpašnieka konkurenti ļoti bieži izmanto tieši absolūtos preču zīmes reģistrācijas atteikuma pamatojumus, lai panāktu preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu.⁴⁰

Absolūtie pamatojumi darbojas patērētāju, visas sabiedrības, valsts vai starptautisko attiecību interesēs, un ir piemērojami preču zīmes apstrīdēšanai neatkarīgi no citu personu tiesībām.⁴¹ ‘‘Tas attiecas uz gadījumiem, kad apzīmējums savu īpašību dēļ nespēj veikt preču zīmes funkcijas, vajadzīgs citu tirgus dalībnieku vai visas sabiedrības brīvai lietošanai, tā reģistrācija un izņēmuma tiesības uz to traucē kādu citu sabiedrisku, valstisku vai pat starptautisku funkciju veikšanu, tā izmantošana var maldināt patērētājus vai būt aizskaroša sabiedriskā saskarsmē.’’⁴² Eiropas Kopienų Tiesa savā judikatūrā ir nonākusi pie atziņas, ka šie

³⁷ Rozenfelds J. 2008, 136.lpp.

³⁸ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 3.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojuumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.] 12.lpp.

³⁹ Rozenfelds J. 2008, 136.lpp.

⁴⁰ Turpat.

⁴¹ Turpat.

⁴² Turpat 9.lpp.

dažādie iemesli, kuru dēļ var atteikt preču zīmes reģistrāciju, ir jāizskata katras sabiedrības intereses aspektā, kuru katrs no šiem noteikumiem aizsargā.⁴³

Likuma "Par Preču zīmēm un Ģeogrāfiskas izcelsmes norādēm" 6. pants uzskaita visus absolūtos pamatojumus preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu:

"(1) Kā preču zīmi nevar reģistrēt apzīmējumus (ja tie reģistrēti, reģistrāciju saskaņā ar šā likuma noteikumiem var atzīt par spēkā neesošu):

- 1) kas nevar veidot preču zīmi, tas ir, apzīmējumus, kas neatbilst šā likuma 3.panta noteikumiem;
- 2) kam trūkst jebkādas atšķirtspējas attiecībā uz pieteiktajām precēm vai pakalpojumiem;
- 3) kas sastāv vienīgi no tādiem apzīmējumiem vai norādēm, kuras var izmantot komercdarbībā, lai apzīmētu attiecīgo preču vai pakalpojumu veidu, kvalitāti, daudzumu, lietojumu (funkcionālo uzdevumu), vērtību, ģeogrāfisko izcelsmi, preču izgatavošanas vai pakalpojumu sniegšanas laiku vai citas preču vai pakalpojumu īpašības;
- 4) kas sastāv vienīgi no tādiem apzīmējumiem vai norādēm (vispārīgiem apzīmējumiem), kuras attiecībā uz pieteiktajām precēm vai pakalpojumiem kļuvušas vispārpieņemtas ikdienas valodā vai godprātīgās un vispāratzītās komercdarbības paražās;
- 5) kas sastāv tikai no formas, kuru tieši nosaka pašu preču veids (forma tieši izriet no preču rakstura) vai kura nepieciešama kāda tehniska efekta sasniegšanai, vai kura precēm piešķir būtisku vērtību;
- 6) kas ir pretrunā ar sabiedrisko kārtību vai sabiedrībā pieņemtajiem morāles principiem;
- 7) kas var maldināt patērētājus par preču vai pakalpojumu raksturu, kvalitāti vai ģeogrāfisko izcelsmi u. tml.;
- 8) kas ietver apzīmējumus, kuru reģistrācija noraidāma vai atzīstama par spēkā neesošu saskaņā ar Parīzes konvencijas 6—ter pantu, to skaitā Parīzes savienības dalībvalstu ģerboņus un karogus, to oficiālās proves (raudzes), kontroles un garantijas zīmes, kā arī starptautisko organizāciju emblēmas, karogus, nosaukumus un to saīsinājumus, ja nav attiecīgas kompetentu institūciju atļaujas;
- 9) kas bez Latvijas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izsniegtas kompetentu institūciju atļaujas ietver valsts līmenī apstiprināto heraldiku, valsts apbalvojumus, valsts dienestu atšķirības zīmes, kā arī oficiālos proves (raudzes), kontroles, kvalitātes, garantijas un preču lietošanas drošuma apzīmējumus, kurus attiecībā uz tām pašām vai līdzīgām precēm vai pakalpojumiem lieto Latvijā;
- 9¹) kas ietver citus apzīmējumus ar augstu simbolisku vērtību, arī reliģiskos simbolus;

⁴³ EKT 12.02.2004. spriedums lietā C-265/00 Campina Melkunie BV and Benelux-Merkenbureau on the interpretation of Articles 2 and 3(1) of First Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988.

10) attiecībā uz vīniem — kas ietver ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai sastāv no ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kura apzīmē noteiktas izcelsmes vīnus, vai attiecībā uz destilētajiem alkoholiskajiem dzērieniem — kas ietver ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai sastāv no ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kura apzīmē noteiktas izcelsmes destilētos alkoholiskos dzērienus, ja vīniem vai destilētajiem alkoholiskajiem dzērieniem, kuriem pieteikta preču zīmes reģistrācija, nav attiecīgās izcelsmes;

11) kas paredzēti lauksaimniecības un pārtikas produktu apzīmēšanai un ietver attiecībā uz tiem pašiem lauksaimniecības vai pārtikas produktiem aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai sastāv no šādas aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, ja produktiem, kuriem pieteikta preču zīmes reģistrācija, nav attiecīgās izcelsmes vai ja pieteiktā apzīmējuma izmantošana saistībā ar šiem produktiem ir pretrunā ar normatīvajiem aktiem, kuri reglamentē lauksaimniecības un pārtikas produktu ģeogrāfisko norāžu un izcelsmes nosaukumu aizsardzību.

(2) Preču zīmi neregistrē, bet, ja tā reģistrēta, šo reģistrāciju saskaņā ar šā likuma noteikumiem var atzīt par spēkā neesošu arī tad, ja zīmes reģistrācijas pieteikums iesniegts ar acīmredzami negodprātīgu nolūku. ...’

Pēc ieinteresētās personas iebildumiem Apelācijas Padomē vai arī prasības pieteikuma kārtībā civiltiesā, ieinteresētajai personai ir iespēja pierādīt preču zīmju pārkāpumu un, ja tāds tiek konstatēts – atzīt to par spēkā neesošu.⁴⁴

2.2. Apzīmējumi, kas nevar veidot preču zīmi

Likuma ‘Par preču zīmēm un Ģeogrāfiskas izcelsmes norādēm’ 6. panta 1. daļas 1. punkts noteic, ka preču zīmi var atzīt par spēkā neesošu, ja tās apzīmējums nevar veidot preču zīmi, neatbilst šī likuma 3. panta noteikumiem, kas nosaka:

‘Preču zīmi var veidot jebkurš apzīmējums, ko var grafiski attēlot un kas ļauj atšķirt viena uzņēmuma preces vai pakalpojumus no citu uzņēmumu precēm vai pakalpojumiem. It īpaši preču zīmes var būt:

- 1) vārdiskas — sastāv no burtiem, vārdiem, arī no personvārdiem, uzvārdiem, cipariem;
- 2) grafiskas — attēls, zīmējums, grafisks simbols, krāsas tonis, krāsu salikums;
- 3) telpiskas — telpisks apjoms, preces vai tās iesaiņojuma forma;
- 4) kombinētas — sastāv no iepriekšminēto elementu kombinācijām (preces etiķete u.tml.);
- 5) īpašu veidu jeb speciālas (skaņas vai gaismas signāli u.tml.). ‘

⁴⁴ Rozenfelds J. 2008, 137.lpp.

Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 1. punkts atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK 3.panta 1.punkta a) apakšpunktam (kas atsaucas uz 2. pantā ietverto uzskaitījumu) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas 2017/1001 7.panta 1.punkta a) apakšpunktam.

Šajā pantā veiktais uzskaitījums nav izsmelošs un galvenais fokuss būtu jāliek uz panta sākumu, kur teikts, ka preču zīmi var veidot jebkurš apzīmējums, kas ļauj atšķirt viena uzņēmuma preces vai pakalpojumus no cita uzņēmuma precēm vai pakalpojumiem, kas paver iespēju nākotnē izdalīt jaunus preču zīmju veidus. Un lai arī šī panta uzskaitījums ir diezgan plašs, savā raksturā vispārīgs, mūsdienās uzņēmumi cenšas izdomāt arvien jaunus veidus, kā nodrošināt savas preces atšķirtspēju, reģistrēt preču zīmes, kas, lai arī iespējams nodrošinātu atšķirtspēju, neatbilst pantā norādītajām prasībām, kādai jābūt preču zīmei. Un tas liek domāt par to, vai pantā uzskaitītie kritēriji, kā preču zīmei jābūt attēlotai, nenoveco pretstatā tam, kā attīstās uzņēmējdarbība mūsdienās.

Ar neseniem grozījumiem spēkā ir stājušies Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2436 (2015. gada 16. decembris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (Dokuments attiecas uz EEZ) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2017/1001, kurā vairāk nav iekļauta prasība preču zīmi attēlot grafiski. Tas ir liels un moderns solis pretī iespējami jauniem preču zīmju veidiem un vieglāku reģistrāciju, kā arī visticamāk lielākam daudzumam tiesisku strīdu preču zīmju jomā.

Latvijas likumdošanā (likumā "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm") šī novitāte vēl nav ieviesta, un, lai gan vēl ir laiks direktīvas ieviešanai, ir jāveic grozījumi likumā "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm", jāizņem prasība preču zīmi attēlot grafiski, lai pēc iespējas ātrāk modernizētu un harmonizētu preču zīmju noregulējumu Latvijā atbilstoši jaunākajām tendencēm pasaulē un Eiropā.

Patentu valdes Apelācijas Padomes lēmumos preču zīmju iebildumu ir atrodams tikai 3 lietas, kurās preču zīmes atzīšana par spēkā neesošu pamatota ar likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 1. punktu, kā arī šo lietu starpā nav atrodams neviens lēmums, kurā prasība par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu tiktu apmierināta uz šī panta pamata celtā prasījuma dēļ – atšķirtspējas neesamības dēļ. Tā pat arī Latvijas Republikas Patentu valdes Atteikto preču zīmju sarakstā atrodami tikai 16 ieraksti, kuros preču zīmes atteikums būtu balstīts uz likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 1. punktu (no kurām 15 reģistrācijas mēģinājumus veicis viens pieteicējs, kā arī pēdējie atteikumi bijuši 2001. gadā).⁴⁵

⁴⁵ Patentu valdes atteiktās preču zīmes. Pieejams:

Šādu situāciju varētu izskaidrot ar to, ka likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmajā daļā ietvertie 3. panta noteikumi ir ļoti vispārīgi un tajos neiekļauties ir ārkārtīgi grūti, tā kā noteikumi paši nav ar pilnīgi izsmeļošu raksturu. Darba autors uzskata, ka likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 3. pantā ietvertie noteikumi drīzāk kalpo klasifikācijas labad, lai izdalītu atsevišķus preču zīmes veidus, nevis ļautu iespēju preču zīmi atzīt par spēkā neesošu atbilstoši šī likuma 6. panta pirmās daļas 1. punktam.

Lielākoties preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu nepamato tikai ar 6. panta 1. daļas 1. punktu, bet gan kopā ar 2., 3. un 4. punktiem, kā tas izpaužas Apelācijas padomes lietu praksē.

2.3. Preču zīmes, kam trūkst jebkādas atšķirtspējas

Apskatot likuma normas par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu tālāk, būtiski ir uztvert to, ka: "Likumā "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" ir iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra direktīvas 2008/95/EK, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (Kodificētā versija) (agrāk – Padomes 1988. gada 21. decembra Pirmā direktīva 89/104/EEK dalībvalstu preču zīmju likumu tuvināšanai) (skatīt likumā ietverto atsauci uz Eiropas Savienības direktīvām). Šī likuma 6. panta 1. daļas 2. punkts tieši atspoguļo minētās direktīvas 3.(1)(b) panta noteikumus, likuma 6. panta 1. daļas 4. punkts – direktīvas 3.(1)(d) panta noteikumus, bet likuma 6. panta otrā daļa – direktīvas 3.(2)(d) panta noteikumus, līdz ar to šo minēto normu piemērošanas sakarā ievērojama Eiropas Savienības tiesas dotā direktīvas attiecīgās normas interpretācija."⁴⁶ Ir svarīgi ievērot Eiropas Savienības Tiesā sniegto normu interpretāciju, to ir jāņem vērā, lai pareizi piemērotu tiesību normas nacionālā līmenī.

Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. punkts nosaka, ka preču zīmi var atzīt par spēkā neesošu, ja tai trūkst jebkādas atšķirtspējas attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, uz kuriem tā pieteikta.

Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. punkts atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK 3.panta 1.punkta b)

http://databases.lrpv.gov.lv/databases/lv/refusedtrademark?title=&number=&substantion=15&decision=&orderby=iddesc&pagesize=20&fbclid=IwAR1_HgaAanxuEkZEsQCKdfZYcp6-Sar4mnpfSHseuRVX0EmLC9A0_LMut8U [aplūkots 25.05.2019.]

⁴⁶ Patentu valdes apelācijas padomes 2012.gada 27.decembra lēmums lietā ApP/2012/M 62 304-Ie, II.daļas 5.p. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/ApP_2012_M_62_304-Ie.pdf [aplūkots 25.05.2019.].

apakšpunktam un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas 2017/1001 7.panta 1.punkta b) apakšpunktam.

Ir skaidrs, ka likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. punkts kā iemesls preču zīmes reģistrācijas atteikšanai (Latvijas Republikas Patentu valdes mājaslapā tiek uzskaitīti 2338 gadījumi, kad preču zīmes atteiktas pamatojoties uz šo noteikumu) tiek izmantots krietni vairāk, nekā lietās par preču zīmju atzīšanu par spēkā neesošām (tikai 18 lietās, kad Preču zīmju iebildumu lietās iebildumu cēlējs ir atsaucies uz šo punktu, 10 no tām preču zīmes atzītas par spēkā neesošām).

Tas arī pierāda to, ka šī punkta prasībām neatbilstošas preču zīmes tiek atsijātas jau preču zīmju reģistrācijas procesā un iespēja, ka tas varētu būt par pamatu preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu ir neliela, kas arī atspoguļojas Apelācijas padomes praksē.

Apzīmējumi, kam trūkst jebkādas atšķirtspējas, ir tādi, kas patērētājam neizraisa nekādu priekšstatu par to, ka šie apzīmējumi varētu ļaut noskaidrot noteikto preču vai pakalpojumu komerciālo izcelsmi.⁴⁷ Tomēr šos gadījumus, apzīmējumus nevar viennozīmīgi uzskaitīt, tiem ir ļoti individuāls raksturs. Vērā ir jāņem apzīmējuma īpašības un arī preču vai pakalpojumu klase, attiecībā pret kuriem preču zīme reģistrēta, kopsakarā ar patērētāju uztveri par šo apzīmējumu.⁴⁸

Jāatzīmē, ka gadījumos, kad ir nepieciešams piemērot likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. un 3. punkta noteikumus, Apelācijas Padome ņem vērā arī preču zīmju tiesību interpretāciju, kas nostiprināta Eiropas Savienības tiesu judikatūrā.⁴⁹

"lai varētu atzīt, ka preču zīmei piemīt atšķirtspēja, tai ir jāidentificē pieteikto preču izcelsme no viena noteikta uzņēmuma un tādējādi jādod iespēja atšķirt šīs preces no citu uzņēmumu precēm (skat. Eiropas Savienības Tiesas (EST, iepriekš – Eiropas Kopienu tiesa, EKT) prejudiciālā nolēmuma apvienotajās lietās C-53/01, C-54/01, C-55/01 *Linde AG, Winward Industries Inc., Rado Uhren AG v Deutsches Patent- und Markenamt* [2003] 40. punktu un EST prejudiciālā nolēmuma lietā C-299/99 *Koninklijke Philips Electronics NV v Remington Consumer Products Ltd* [2002] 35. punktu). Bez tam preču zīmes atšķirtspēja ir jāvērtē, pirmkārt, attiecībā uz pieteiktajām precēm vai pakalpojumiem un, otrkārt, no attiecīgo preču vai pakalpojumu patērētāju uztveres pozīcijas (skat. EST prejudiciālā nolēmuma

⁴⁷ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 14.lpp.-15.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

⁴⁸ Turpat. 15.lpp.

⁴⁹ Rūpnieciskā īpašuma patentu valdes 2018.gada 10.jūlija lēmums lietā RIAP/2018/M 71 893-Ie, 3.p. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/RIAP_2018_M%2071%20893-Ie.pdf [aplūkots 23.05.2019.]

apvienotajās lietās C-53/01, C-54/01, C-55/01 *Linde AG, Winward Industries Inc., Rado Uhren AG v Deutsches Patent- und Markenamt* [2003] 41. punktu)”⁵⁰

Turklāt ir būtiski ievērot sabiedrības intereses – katram ir jābūt iespējai brīvi lietot apzīmējumus, kas raksturo attiecīgās preces vai pakalpojumus, kādēļ arī nedrīkst pieļaut, ka kādai atsevišķai personai tiek piešķirtas tiesības uz šāda rakstura apzīmējumiem, reģistrējot preču zīmi.⁵¹ Svarīgs secinājums ir, ka lai atteiktu šādu preču zīmi, nav būtiski, vai attiecīgais apzīmējums tā pieteikuma brīdī tiek lietots konkrēto preču vai pakalpojumu raksturošanai. Pietiekami ir tas, ka attiecīgo apzīmējumu ir iespējams lietot komercdarbībā, apzīmējot attiecīgo preču vai pakalpojumu īpašības.⁵²

Lietā RIAP/2018/M 71 893-Ie⁵³ tika celti iebildumi pret preču zīmi “EKLĒRNĪCA” (reģ. Nr. M 71 893), kas reģistrēta attiecībā uz 30. klases precēm, kas ir “konditorejas izstrādājumi; maizes izstrādājumi; miltu un labības produktu izstrādājumi” un 43. klases pakalpojumiem - “konditoreju pakalpojumi; sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi; izbraukuma ēdināšanas pakalpojumi; apgāde ar uzturu un dzērieniem”. Šāda klasifikācija atbilst plaša patēriņa precēm, ar kurām var saskarties jebkurš vidusmēra patērētājs. Papildus tam, ka vērā ņemams ir vidusmēra patērētāja viedoklis, zināšanas, Apelācijas Padome ieskatā jāņem vērā arī ieinteresēto personu – ražotāju, tirgotāju, nozares speciālistu – uztvere, kuriem var būt padziļinātas zināšanas šajā jomā. Apelācijas Padome secināja, ka “EKLĒRNĪCA” var izmantot komercdarbībā, lai raksturotu patērētājiem konkrētu vietu, kurā notiek konditorejas izstrādājumu patēriņš un tirdzniecība. Atrodami piemēri, kad komersanti konditorejas izstrādājumu tirdzniecības vietās izmanto šo apzīmējumu, proti, tas Raksturo piedāvātās preces vai pakalpojuma vietu.⁵⁴

Apelācijas Padome secināja, ka, ņemot vērā mūsdienu tendences, konstatējams, ka kā atsevišķa tirgus niša sāk veidoties eklēru tirdzniecība, kas aptver komersantus, kuri ražo un piedāvā patērētājiem tikai eklērus.⁵⁵ Tas savukārt nozīmē, ka apzīmējumu “EKLĒRNĪCA” patērētāji uztvers kā norādi uz attiecīgās tirdzniecības vietu, kurā tas ir galvenais pakalpojumu veids, uztverot šo apzīmējumu aprakstoši.⁵⁶

⁵⁰ Rūpnieciskā īpašuma patentu valdes 2018.gada 10.jūlija lēmums lietā RIAP/2018/M 71 893-Ie, 3.1.p. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/RIAP_2018_M%2071%20893-Ie.pdf [aplūkots 23.05.2019.].

⁵¹ Turpat. 3.2.p.

⁵² Turpat.

⁵³ Turpat.

⁵⁴ Turpat.

⁵⁵ Turpat.

⁵⁶ Turpat.

Lietā RIAP/2016/M 68 678-Ie⁵⁷ savukārt atzīts, ka tādām apzīmējumiem, kuru iespējams izmantot komercdarbībā, lai raksturotu attiecīgo preču īpašības, vienlaikus trūkst atšķirtspējas visā attiecīgajā tirgus segmentā. Ja apzīmējuma aprakstošā nozīme ir acīmredzama attiecīgajam patērētājam, tas šo apzīmējumu neuztvers kā preču zīmi, un šāds apzīmējums nevar veikt preču zīmes pamatuzdevumu – norādīt uz attiecīgo preču izcelsmi no viena noteikta uzņēmuma.⁵⁸

No šī atzinuma ir skaidri redzams, ka, kā iemesls preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu, likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. punkts darbojas kopā ar citiem, līdzīgiem šī panta noteikumiem, piemēram, 6. panta pirmās daļas 3. punktu, kā tas pierādās abos iepriekšminētajos spriedumos. Proti – likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. punkta noteikums par to, ka preču zīmei nav atšķirtspējas, lieliski var tikt pierādīts, ja Apelācijas Padomei tiek pierādīts, ka preču zīme sastāv vienīgi no apzīmējumiem vai norādēm, kuras var izmantot komercdarbībā, lai apzīmētu attiecīgo preču vai pakalpojumu veidu, kvalitāti, daudzumu, lietojumu (funkcionālo uzdevumu), vērtību, ģeogrāfisko izcelsmi, preču izgatavošanas vai pakalpojumu sniegšanas laiku vai citas preču vai pakalpojumu īpašības (likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 3. punkts), vai kuras attiecībā uz pieteiktajām precēm vai pakalpojumiem kļuvušas vispārpieņemtas ikdienas valodā vai godprātīgās un vispāratzītās komercdarbības paražās (likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 4. punkts).

No tā attiecīgi var secināt, ka likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. punkts kā iemesls preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu darbojas kopā kombinēti ar 6. panta pirmās daļas 3. punktu un 6. panta pirmās daļas 4. punktu.

Apelācijas padomes lietās nav nevienas iebildumu lietas, kurā tiktu pierādīta tikai likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. punkta nosacījumu neizpilde, tā vienmēr tiek kombinēta kopā ar vai nu 6. panta pirmās daļas 3. punktu (8 lietās no 10, tikai ar 6. panta pirmās daļas 3. punktu – 3 no 10), vai ar 6. panta pirmās daļas 4. punktu (6 no 10 lietām, tikai ar 6. panta pirmās daļas 4. punktu – 2 no 10), vai abiem kopā (4 no 10 lietām).

Darba autors ir secinājis, ka, lai pierādītu, ka preču zīme ir atzīstama par spēkā neesošu tādēļ, ka tai trūkst atšķirtspējas pēc likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes

⁵⁷ Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes 2016. gada 24. oktobra lēmums lietā RIAP/2016/M 68 678-Ie. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/RIAP_2016_M%2068%20678-Ie.pdf [aplūkots 25.05.2019.]

⁵⁸ Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes 2016. gada 24. oktobra lēmums lietā RIAP/2016/M 68 678-Ie. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/RIAP_2016_M%2068%20678-Ie.pdf [aplūkots 25.05.2019.]

norādēm” 6. panta pirmās daļas 2. punkta nosacījumiem, to izdarīt ir iespējams pierādot preču zīmes neatbilstību 6. panta pirmās daļas 3. punkta vai 6. panta pirmās daļas 4. punkta nosacījumiem. Minot to, ka iepriekš nosauktās normas daļēji pārklājas, šādu secinājumu pastiprina arī Augstākā Tiesa.⁵⁹

Šo atziņu tik pat labi var piemērot arī no otras puses, proti, ja izdodas pierādīt preču zīmes neatbilstību likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 6. panta pirmās daļas 3. vai 4. punktam, tad preču zīmi var atzīt par spēkā neesošu arī pamatojoties uz likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 6. panta pirmās daļas 2. punkta nosacījumiem (no 11 apmierinātām iebildumu lietām, kurās pamatojās uz 6. panta pirmās daļas 3. punktu, 8 tika pierādīts arī atšķirtspējas trūkums, no 7 apmierinātām iebildumu lietām, kurās pamatojās uz 6. panta pirmās daļas 4. punktu, 6 tika pierādīts arī atšķirtspējas trūkums), jo iepriekš minēto punktu pierādīšana lielākoties pierāda arī preču zīmes atšķirtspējas trūkumu.

Lai arī nav izslēgta iespēja, ka, lai atzītu preču zīmi par spēkā neesošu, pietiktu tikai ar likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 6. panta pirmās daļas 2. punkta pierādīšanu, tomēr visvieglāk to ir izdarīt, pierādot arī 6. panta pirmās daļas 3. punkta un 4. punkta noteikumu izpaušanos.

Secināms, ka pamatojot preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu ar likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 6. punkta 1. daļas 2. un 3. pantu svarīgākais ir aizsargāt sabiedrības intereses, nepieļaujot tādu raksturojošo apzīmējumu, kas apzīmē kādu preču vai pakalpojumu īpašības, reģistrēšanu preču zīmes statusā, liedzot to izmantot jebkurai personai. Tāpēc preču zīmēm ļoti nozīmīga ir atšķirtspēja, kas to nošķir gan no vispārējiem raksturojošiem apzīmējumiem par konkrēto preču, pakalpojumu veidu, gan no citu uzņēmumu precēm. Šādā veidā tiek aizsargātas gan sabiedrības intereses, gan panāktas atšķiramas un unikālas preču zīmes.

2.4. Preču zīmes, kas sastāv no aprakstošiem apzīmējumiem

Likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 6. panta pirmās daļas 3. punkts nosaka, ka preču zīmi var atzīt par spēkā neesošu, ja tā: “.. sastāv vienīgi no tādiem apzīmējumiem vai norādēm, kuras var izmantot komercdarbībā, lai apzīmētu attiecīgo preču vai pakalpojumu veidu, kvalitāti, daudzumu, lietojumu (funkcionālo uzdevumu), vērtību,

⁵⁹ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 19.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 18.05.2019.]

ģeogrāfisko izcelsmi, preču izgatavošanas vai pakalpojumu sniegšanas laiku vai citas preču vai pakalpojumu īpašības”

Likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 6. panta pirmās daļas 3. punkts atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK 3.panta 1.punkta c) apakšpunktam un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2017/1001 7.panta 1.punkta c) apakšpunktam.

Arī šajā gadījumā redzams, ka likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 6. panta pirmās daļas 3. punkts daudz biežāk tiek izmantots kā iemesls preču zīmes reģistrācijas atteikšanai (Latvijas Republikas Patentu valdes mājaslapā uzdoto brīdi uzskaitīti 2021 gadījumi, kad preču zīmes reģistrācija atteikta pamatojoties uz šo noteikumu), nekā lietās par preču zīmju atzīšanu par spēkā neesošām (tikai 21 lieta, kad Preču zīmju iebildumu lietās iebildumu cēlējs ir atsaucies uz šo punktu, 11 no tām preču zīmes atzītas par spēkā neesošām).

Skaidri redzams, ka šī punkta prasībām neatbilstošas preču zīmes Patentu Valde pamana ļoti sekmīgi un atteic tām reģistrāciju jau preču zīmju reģistrācijas procesā. Tādēļ šī punkta noteikumi bieži par pamatu preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu nefigurē, kas arī redzams Apelācijas padomes praksē.

Parasti šāda veida apzīmējumus dēvē par aprakstošiem.⁶⁰ Kā jau iepriekš noskaidrots – lielākajā daļā gadījumu šāda veida apzīmējumiem trūkst arī nepieciešamās atšķirtspējas, kas ļauj šo apzīmējumu saturošo preču zīmi atzīt par spēkā neesošu. Tā kā jau iepriekš noskaidrots, ka lielāko daļu šāda veida apzīmējumu atšķiro Patentu Valde to reģistrācijas procesā, strīdi lielākoties ir par preču zīmēm, kuru reģistrācijas iespējamība ir neviennozīmīga.

Lietās par preču zīmju atzīšanu par spēkā neesošām uz pamata, ka tās ir aprakstošas, svarīgākais ir tas, kā lietas dalībnieki un tiesa spēj novērtēt zīmes elementus, kuriem piemīt atšķirtspēja, elementus, kuru atšķirtspēja nav “spēcīga” un elementus, kuriem atšķirtspēja nepiemīt, konstatējot šo elementu nozīmi katrā attiecīgajā preču zīmju konfliktā.⁶¹

Ņemot vērā to, kā likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskā rakstura norādēm” 6. panta pirmās daļas 3. punkts ir formulēts likumā, var izsecināt, ka tas, ka preču zīme tiek izmantota komercdarbībā, nav obligāts nosacījums, lai piemērotu šo normu pret preču zīmi, kam trūkst atšķirtspējas, galvenais ir iespēja, ka šādu apzīmējumu var izmantot komercdarbībā, arī nākotnē.

Eiropas Kopienas Tiesa šajā sakarā ir nonākusi pie atziņas, ka to, vai šādu preču zīmi patērētājs uztver kā precī vai pakalpojumu īpašību raksturojošu, vai var pieņemt, ka tas notiktu

⁶⁰ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 15.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

⁶¹ Turpat 17.lpp.

nākotnē, ir jāizlemj kompetentajai institūcijai, kas šo Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK normu (un attiecīgi arī nacionālā mēroga tiesību aktam atbilstošo normu) piemēro.⁶²

Attiecīgi ir pamanāms arī normas mērķis – panākt, lai tāda veida apzīmējumus lietot spēj visi, proti, sabiedriskā interese.⁶³ Sabiedriskā interese tikpat labi attiecas arī uz komersantiem, kas konkurē ar konkrēto apzīmējumu saturošās preču zīmes īpašnieku, tādēļ atsaukšanās uz likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta pirmās daļas 3.punktu, lai panāktu preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu, ir arī ekonomiski izdevīga komersantiem, kā arī ‘‘atver’’ tirgu citiem, gadījumā, ja preču zīmi izdodas atzīt par spēkā neesošu. Līdzīgu atziņu var attiecināt arī uz turpmākajām apakšnodaļām.

2.5. Preču zīme, kas sastāv no vispārīgiem apzīmējumiem.

Likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta pirmās daļas 4. punkts teic, ka preču zīmi var atzīt par spēkā neesošu, ja tā: ‘‘ [...] sastāv vienīgi no tādiem apzīmējumiem vai norādēm (vispārīgiem apzīmējumiem), kuras attiecībā uz pieteiktajām precēm vai pakalpojumiem kļuvušas vispārpieņemtas ikdienas valodā vai godprātīgās un vispāratzītās komercdarbības paražās’’.

Likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta pirmās daļas 4. punkts atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK 3.panta 1.punkta d) apakšpunktam un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2017/1001 7.panta 1.punkta d) apakšpunktam.

Atšķirot Likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta 1. daļas 4. punktu no 6. panta 1. daļas 2. un 3. punkta ir būtiski ievērot to, ka, lai arī šajā gadījumā runa ir par vispārīgiem apzīmējumiem, būtiskā atšķirība ir tajā, ka, piemērojot šo punktu, nav jākonstatē, ka apzīmējumu var izmantot preču vai pakalpojumu raksturošanai tagadnē vai nākotnē, bet nepieciešams konstatēt, ka konkrētais apzīmējums ir kļuvis par ‘‘vispārpieņemtu’’, proti šādi lietots ikdienā vai komercdarbībā, kāda vispārīga produkta apzīmēšanai.⁶⁴

⁶² EKT 12.02.2004. spriedums lietā C-363/99 Koninklijke KPN Nederland NV and Benelux-Merkenbureau on the interpretation of Articles 2 and 3 of First Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988, § 56.

⁶³ EKT 04.05.1999. spriedums apvienotās lietās C-108/97 un C-109/97 Windsurfing Chiemsee § 25; Postkantoor, § 54.

⁶⁴ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 18.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojs/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

Šī norma attiecas uz tādiem apzīmējumiem, kas ilgstoši un bieži lietoti sabiedrībā, iegūstot sugas vārda statusu, termina statusu (nevis oficiālu statusu, kas varētu būt nostiprināts vārdnīcās), ka sabiedrībā, komersantu lokā tie tagad tiek lietoti un uztverti kā vispārpieņemti.⁶⁵

Lai arī ne direktīvā, ne regulā, uz kurām šī likuma norma balstīta tas nav tieši minēts, šo normu nevar apskatīt atrauti no preču vai pakalpojumu klases, uz kuriem attiecīgā preču zīme ir reģistrēta.⁶⁶ Proti – svarīgi noskaidrot, vai konkrētais apzīmējums ir palicis par vispārīgu apzīmējumu to personu starpā, kas ir nozīmīgas preču vai pakalpojumu klāstam, uz kuriem preču zīme attiecināta.

Viennozīmīgi ir iespējams teikt, ka apzīmējums, ar ko marķē preci vai pakalpojumu, kas ir konkrēts termins attiecīgajā nozarē, vai tiek lietots kā sugasvārds, nespēj izšķirt, identificēt preci vai pakalpojumu tajā nozarē, kā tas tiek atzīts Eiropas Kopienas Tiesas spriedumā lietā C-363/99.⁶⁷

Kā jau konstatēts iepriekš, šāds atšķirtspējas trūkums lietās par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu ļauj atsaukties arī uz likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. punktu. Tomēr, tas nenozīmē, ka 6. panta pirmās daļas 3. vai 4. punkts ir atkarīgs no 6. panta pirmās daļas 2. punkta un ir piemērojams tajā pašā laikā, jo arī atsevišķi ir jāizvērtē jebkurš no absolūtajiem pamatiem, lai arī minētie noteikumi (kas atbilst attiecīgo direktīvu konkrētajiem noteikumiem) sava apjoma ziņā daļēji apņem viens otru, kā tas atzīts, piemēram, Eiropas Kopienas Tiesas lietā C-363/99.⁶⁸

Kā interesantu šajā kontekstā var minēt spriedumu lietā ApP/2010/M 58 628-Ie, kurā uzņēmēj sabiedrība "BAYER AG" vērsās ar iebildumu pret preču zīmes "ASPIRINE UPSA" (reģ. Nr. – M 58 628) īpašnieku, par reģistrāciju Patentu valdē bez disklamācijas attiecībā uz vārdu "ASPIRINE". Apelācijas padome nolēma preču zīmi "ASPIRINE UPSA" atzīt par reģistrētu Latvijā disklamāciju ar tās reģistrācijas dienu (vārdiskajam apzīmējumam "ASPIRINE" aizsardzību neattiecinot). Pamatojums šādai prasības apmierināšanai bija tas, ka Latvijā nosaukums "aspirīns" ir atzīts par sugasvārdu un tam nepiemīt galvenā preču zīmei nepieciešamā atšķirība – spēja identificēt viena uzņēmuma preces. Pie tam Apelācijas padome uzskatīja par nepieciešamu novērst šaubas, neskaidrības, lai nerastos nepareizs priekšstats par apstrīdētās preču zīmes apjomu, ņemot vērā to, ka uzņēmuma "BAYER AG" piederošā preču

⁶⁵ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 18.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojs/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

⁶⁶ Cornish W., Llewelyn D. Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights. Fifth edition. London: Sweet & Maxwell, 2003, p. 182.

⁶⁷ EKT 12.02.2004. spriedums lietā C-363/99 Postkantoor, § 86.

⁶⁸ EKT 12.02.2004. spriedums lietā C-363/99 Postkantoor, § 67.

zīme ‘‘ASPIRIN’’ (fig.) (reģ. Nr. M 44 166) bija reģistrēta Latvijā ar disklamāciju attiecībā uz vārdisko apzīmējumu ‘‘ASPIRIN’’⁶⁹

Un lai arī likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta pirmās daļas 2. punkts lietās par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu var labi tikt apvienots ar 3. punktu un 4. punktu, padziļinātāk ir jāvērtē gadījumi, kad iebildumu iesniedzējs, pieteicējs atsaucas uz 6. panta pirmās daļas 3. un 4. pantu tajā pašā reizē.⁷⁰ Par pamatu rūpīgākai izpētei ir fakts, ka abu šo normu būtības atšķirās, jo 3. punkta gadījumā norma attiecas uz tiem apzīmējumiem, kas raksturoja preces vai pakalpojumus jau no sākta gala, bet 4. punkta piemērošana iespējama gadījumos, kad tikai trešās personas attiecīgo apzīmējumu izmanto kā sugasvārdu.⁷¹ Šajā gadījumā ir jāvērtē arī tas, vai aprakstošo nozīmi konkrētais apzīmējums ieguva jau sākotnēji, vai tikai pēc laika, kas pirmajā gadījumā varētu būt attaisnojoši, lai atsauktos vienlaicīgi gan uz 3. punktu, gan 4. punktu.⁷²

2.6. Preču zīme, kuras forma tieši izriet no preču rakstura

Likuma ‘‘Par preču zīmēm un Ģeogrāfiskas izcelsmes norādēm’’ 6. panta 1. daļas 5. punkts praksē kā iemesls preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu neparādās, kas laikam ir jāpamato ar tā nosacījuma sarežģītību un preču zīmes, kas neatbilstu šim punktam, nav izplatītas un netiek reģistrētas vai arī pamanītas.

2.7 Apzīmējumi, kas ir pretrunā morālei vai sabiedriskajai kārtībai, vai var maldināt patērētājus.

Preču zīmes atzīšana par spēkā neesošu var notikt arī pēc likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta 1. daļas 6. un 7. punkta gadījumos. Tie attiecīgi ietver apzīmējumus, kas ir pretrunā sabiedriskai kārtībai un sabiedrībā pieņemtajiem morāles principiem, un var maldināt patērētājus par preču vai pakalpojumu kvalitāti, vai ģeogrāfisko izcelsmi (bet šis uzskaitījums nav izsmeļošs).

⁶⁹ Patentu valdes apelācijas padomes 2011.gada 18.jūlija lēmums lietā ApP/2010/M 58 628-Ie, 3.lpp. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/ApP_2010_M_58_628-Ie.pdf [aplūkots 26.05.2019.]

⁷⁰ Apkopojuma 20.lpp.

⁷¹ Apkopojuma 20.lpp.

⁷² Apkopojuma 20.lpp.

Lai arī 6. panta pirmās daļas 6. punkts sastāv no 2 daļām – sabiedriskās kārtības un sabiedrībā pieņemtajiem morāles principiem, tos īsti nevar nodalīt vienu no otra, šos terminus vērtē kopsakarīgi un nevar nodalīt vienu no otra.⁷³

Lai to, vai preču zīme ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai un sabiedrībā pieņemtajiem morāles principiem, izvērtētu pareizi, ir jāvērtē, vai pati preču zīme ir šiem noteikumiem pretrunā, nevis tikai veids, kā to izmanto patērētājs, šīs divas izpausmes ir jāvērtē atsevišķi.⁷⁴

Tomēr, apskatot Apelācijas padomes lēmumu praksi par preču zīmju atzīšanu par spēkā neesošu, ir jāsecina, ka ir bijusi tikai viens Apelācijas tiesas lēmums ar šo pamatojumu – lietā ApP/2001/M 46 240-Ie. Tomēr šim pantam, uz kura tika daļēji pamatota prasība par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu – iebilduma iesniedzēja pārstāvis neuzturēja atsauci uz šo nosacījumu. Tas ir pilnībā saprotams, jo arī šis nosacījums ir vairāk aktuāls preču zīmju apelācijas lietās, nekā iebildumu lietās tā dabas dēļ.

Tālāk šī likuma 6. pantā ir uzskaitīti gadījumi, kas papildina iepriekšējos noteikumus un precizē tos gadījumiem, kad preču zīmēs ietverti īpaši apzīmējumi, un darba autors neapskatīs šos gadījumus sīkāk to salīdzinoši nelielās nozīmes un specifikas dēļ:

“8) kas ietver apzīmējumus, kuru reģistrācija noraidāma vai atzīstama par spēkā neesošu saskaņā ar Parīzes konvencijas 6—ter pantu, to skaitā Parīzes savienības dalībvalstu ģerboņus un karogus, to oficiālās proves (raudzes), kontroles un garantijas zīmes, kā arī starptautisko organizāciju emblēmas, karogus, nosaukumus un to saīsinājumus, ja nav attiecīgas kompetentu institūciju atļaujas;

9) kas bez Latvijas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izsniegtas kompetentu institūciju atļaujas ietver valsts līmenī apstiprināto heraldiku, valsts apbalvojumus, valsts dienestu atšķirības zīmes, kā arī oficiālos proves (raudzes), kontroles, kvalitātes, garantijas un preču lietošanas drošuma apzīmējumus, kurus attiecībā uz tām pašām vai līdzīgām precēm vai pakalpojumiem lieto Latvijā;

9¹) kas ietver citus apzīmējumus ar augstu simbolisku vērtību, arī reliģiskos simbolus;

10) attiecībā uz vīniem — kas ietver ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai sastāv no ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kura apzīmē noteiktas izcelsmes vīnus, vai attiecībā uz destilētajiem alkoholiskajiem dzērieniem — kas ietver ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai sastāv no ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kura apzīmē noteiktas izcelsmes destilētos alkoholiskos dzērienus, ja vīniem vai destilētajiem alkoholiskajiem dzērieniem, kuriem pieteikta preču zīmes reģistrācija, nav attiecīgās izcelsmes;

⁷³ Jehoram C. T., van Nispen C., Huydecoper T. European Trademark Law. Community Trademark Law and Harmonized National Trademark Law. New York: Wolters Kluwer Legal, 2010, p. 171.

⁷⁴ Ibid.

11) kas paredzēti lauksaimniecības un pārtikas produktu apzīmēšanai un ietver attiecībā uz tiem pašiem lauksaimniecības vai pārtikas produktiem aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai sastāv no šādas aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, ja produktiem, kuriem pieteikta preču zīmes reģistrācija, nav attiecīgās izcelsmes vai ja pieteiktā apzīmējuma izmantošana saistībā ar šiem produktiem ir pretrunā ar normatīvajiem aktiem, kuri reglamentē lauksaimniecības un pārtikas produktu ģeogrāfisko norāžu un izcelsmes nosaukumu aizsardzību.’’

Likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta pirmās daļas 7. daļas pirmais punkts nosaka, ka viens no absolūtajiem pamatojumiem preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu ir, ja to veido apzīmējumi, kas var maldināt patērētājus par preču vai pakalpojumu raksturu, kvalitāti vai ģeogrāfisko izcelsmi.

Vērā ņemams Apelācijas Padomes lēmums šī punkta ietvaros ir lietā ApP/2003/M 50 771-Ie.⁷⁵ Šīs lietas ietvaros 2003. gada 24. oktobrī Apelācijas Padome izskatīja A/S ‘‘Latvijas Balzams’’ vārdā un SIA ‘‘Mobil Plus Adv’’ vārdā iesniegtos iebildumu iesniegumus pret preču zīmes ‘‘Агдам’’ reģistrāciju patentu valdē.⁷⁶ A/S ‘‘Latvijas Balzams’’ iesnieguma viena no motivācijām bija tāda, ka apstrīdētā preču zīme ‘‘Агдам’’ ir maldinošs apzīmējums attiecībā uz pieteiktajam precēm, proti, tā sastāv no ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas apzīmē vīnus, kuriem ir noteikta izcelsme, tomēr šīs attiecīgā izcelsme alkoholiskajiem dzērieniem, uz kuriem attiecas šī preču zīme, nepiemīt.⁷⁷ Apelācijas Padome izsvēra iebildumos iesniegtos materiālus, un konstatēja, ka Агдам ir pilsētas nosaukums krievu valodā, kas atrodas Azerbaidžānas teritorijā, un vīna darīšana ir viena no šīs pilsētas galvenajām rūpniecības nozarēm.⁷⁸ To ņemot vērā, nevienai personai nevar piešķirt izņēmuma tiesības uz šo apzīmējumu, tā kā tā apzīmē preču ģeogrāfisko izcelsmi, jo nevienai personai nevar aizliegt lietot norādi par preču izcelsmi uz precēm.⁷⁹ Apelācijas padome nonāca pie slēdziena, ka, ja apstrīdētā zīme ‘‘Агдам’’ tiek lietota attiecībā uz alkoholiskajiem dzērieniem, kas nenāk no Agdamas, tas var maldināt patērētājus, jo attiecīgā dzēriena izcelsme nav Agdamas reģions. Tas viss bija pamats secināt, ka ‘‘Агдам’’ nevar būt apzīmējums, kas kalpo kā preču zīme.⁸⁰ Šajā lietā par pamatotu tika atzīta iebildumu iesniedzēju atsaukšanās uz likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta pirmās daļas 3. punkta un 7. punkta noteikumiem.⁸¹

⁷⁵ Patentu valdes apelācijas padomes 2003.gada 23.decembra lēmums lietā ApP/2003/M 50 771-Ie. Pieejams: http://databases.lrv.gov.lv/databases/file/opposition/ApP_2003_M_50_771-Ie.pdf [aplūkots 26.05.2019.]

⁷⁶ Patentu valdes apelācijas padomes 2003.gada 23.decembra lēmums lietā ApP/2003/M 50 771-Ie. Pieejams: http://databases.lrv.gov.lv/databases/file/opposition/ApP_2003_M_50_771-Ie.pdf [aplūkots 26.05.2019.]

⁷⁷ Turpat.

⁷⁸ Turpat.

⁷⁹ Turpat.

⁸⁰ Turpat.

⁸¹ Turpat.

No minētās lietas atziņām ir secināms tas, ka preču zīmi, kas reģistrēta kā attiecīgs apzīmējums, kas var būt arī kā pazīstama un raksturīga izcelsmes vieta konkrētām precēm, var atzīt par spēkā neesošu pamatojoties uz likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 7. punktu, kas saskan kopā ar 6.panta pirmās daļas 3. punktu. Tomēr, lai preču zīmi atzītu par spēkā neesošu, pamatojoties ar šo punktu, ir svarīgi, lai iespējamā patērētāju maldināšana tiešām tiek pierādīta.

Līdzīga rakstura lietā ApP/2010/M 58 829-Ie, SIA "M.V.A." vārdā tika iesniegti iebildumi pret preču zīmi "Rāznas", pamatojoties uz likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 3. punktu un 7. punktu.⁸² Iebilduma motivējums bija pamatots uz to, ka apzīmējumu "Rāznas" var izmantot kā ģeogrāfisko norādi, un apstrīdētā zīme var maldināt patērētājus par preču ģeogrāfisko izcelsmi, tā kā uzņēmums atrodas Rēzeknē, nevis Rāznas ezera apkaimē.⁸³ Attiecībā uz likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 3. punktu Apelācijas padome piekrita apstrīdētās preču zīmes īpašnieka norādītajiem faktiem par to, ka minētā preču zīme nevar būt ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, jo Apelācijas padome uzskata, ka Latvijas teritorijā nav konkrēta reģiona, kura ģeogrāfiskie, klimatiskie apstākļi izšķirtu kādas konkrētas garšas īpašības gaļas izstrādājumiem, un iespēju, ka šāda ģeogrāfiskās izcelsmes norāde Rāznas ezera apkaimē izveidosies nākotnē, redz kā maz ticamu.⁸⁴ Attiecībā uz iebilduma daļu, kas pamatota ar likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 7. punktu, iebildumu iesniedzējs nespēja pierādīt, ka gaļas produktiem, kuru izcelsme ir Rāznas ezera apkaime, piemistu kādas speciālas īpašības, kuru dēļ patērētāji varētu asociēt apzīmējumu "Rāznas" tikai ar konkrētā teritorijā ražotiem gaļas izstrādājumiem.⁸⁵ Apelācijas padome arī pauda savu uzskatu, ka apzīmējumu veidojošais ģeogrāfiskais nosaukums (Rāzna, Rāznas ezera apkārtnē) nav pilnīgi konkrēts ģeogrāfisks apgabals, tādēļ arī apstrīdētās zīmes īpašnieka atrašanās Rēzeknē (kas ir 15 kilometru attālumā no Rāznas ezera) nemaldina patērētājus par preču ģeogrāfisko izcelsmi.⁸⁶

Protams, ir iespējams, ka iebilduma iesniedzējs faktus par Rāznas ezera apkārtnes kā konkrētu ģeogrāfisku teritoriju vienkārši nemācēja pierādīt, taču tas neliedz secināt, ka gadījumos, kad iebildumu iesniedzējs cenšas preču zīmi atzīt par spēkā neesošu uz likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 7. punkta pamata, ir

⁸² Patentu valdes apelācijas padomes 2010.gada lēmums ApP/2010/M 58 829-Ie. Pieejams: http://databases.lrv.gov.lv/databases/file/opposition/ApP_2010_M_58_829-Ie.pdf [aplūkots 25.05.2019.]

⁸³ Turpat.

⁸⁴ Patentu valdes apelācijas padomes 2010.gada lēmums ApP/2010/M 58 829-Ie. Pieejams: http://databases.lrv.gov.lv/databases/file/opposition/ApP_2010_M_58_829-Ie.pdf [aplūkots 25.05.2019.]

⁸⁵ Turpat.

⁸⁶ Turpat.

būtiski pierādīt apgalvojumus, kas ir pamatā iespējamai patērētāju maldināšanai, ko bieži vien ir sarežģīti izdarīt, ņemot vērā konkrēto pierādījumu neapgāžamas ticamības nepieciešamību, lai Apelācijas padomes (vai tālāk arī tiesas) lēmumu virzītu par labu iebildumu iesniedzējam.

Tā pat redzams, ka uz likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta pirmās daļas 7. punkta iesniegtie iebildumi biežāk tiek lietoti kā papildinājums šī paša panta pirmās daļas 3. punktam, kuru iebildumu iesniedzējs cenšas pierādīt.

2.8. Negodprātīgs nolūks

Civillikuma 1. pants noteic, ka katra tiesības ir izlietojamas tikai pēc labas ticības.⁸⁷ Šī principa ievērošanas nepieciešamība parādās arī likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta otrajā daļā, kas nosaka, ka preču zīmes reģistrāciju var atzīt par spēkā neesošu, ja saskatāms acīmredzami negodprātīgs nolūks šīs preču zīmes reģistrācijā.

Likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 6. panta otrā daļa atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (Kodificēta versija) (Dokuments attiecas uz EEZ) 3.panta 2. punkta d) apakšpunktam. Lai arī tulkojums angļu valodas jēdzienam ‘‘bad faith’’ latviešu valodā ir dažāds, atzīstams, ka tā ir tikai nekonsekvence, nepilnība, un termini ļaunprātība, negodprātība, ļaunticība apzīmē vienu un to pašu negodprātīga nolūka jēdzienu gan Eiropas Savienības Tiesas spriedumos, gan Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2017/1001 59. panta 1. punkta b) apakšpunktā.⁸⁸

Šis norma, iespēja atzīt preču zīmi par spēkā neesošu, ja tā reģistrēta acīmredzami negodprātīgā nolūkā, ir svarīga preču zīmju īpašnieku tiesību aizsardzībai, kas arī redzams pēc likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ Pārejas noteikumu 3. panta, kas nosaka, ka šis pamatojums attiecas uz ikvienu preču zīmi, un nav nozīmes, kad iesniegts pieteikums par preču zīmes reģistrāciju. Tādējādi šai normai tiek piešķirts atgriezenisks un atpakaļejošs spēks⁸⁹, kas paver plašas iespējas preču zīmes īpašniekam aizsargāt savas tiesības, neatkarīgi no tā, kurā brīdī tas ‘‘atopas’’. Tā pat šī norma atbilst arī 1883. gada 20. marta Parīzes Konvencijas par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību 6.bis panta trešajā daļā norādīto principu, ka prasības celšanai šādos gadījumos netiek noteikts termiņa ierobežojums.⁹⁰

⁸⁷ Civillikums: LV likums. Pieņemts: 28.01.1937. [25.05.2019.red.]

⁸⁸ Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 14.jūlija rīcības sēdes lēmums lietā Nr.C04384713, SKC-935/2017, 12.1.p. Pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/5204> [aplūkots 23.05.2019.]

⁸⁹ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 103.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

⁹⁰ Konvencija par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību. Parakstīta Parīzē 20.03.1884. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/6> [aplūkots 24.05.2019.]

Vēsturiski problemātika negodprātīga nolūka noteikšanā ir bijusi tāda, ka šī jēdziena definēšana nav bijusi īpaši skaidra - vai ar to jāuztver apzināti negodīgu preču zīmes pieteicēja nodomu, vai arī jāvērtē apstākļi pēc objektīviem kritērijiem.⁹¹ Šobrīd jau gan pastāv vienota interpretācija Eiropas Savienības tiesībās, kas uz šo jautājumu atbild pietiekoši plaši.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta lēmumā lietā Nr.C04384713 tiesa ir visai sīki izvērtējusi negodprātīga nolūka vērtēšanas kritērijus saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas praksi.⁹² Eiropas Savienības Tiesa spriedumā ir teikusi, ka lai gan iepriekš minētās direktīvas attiecīgā apakšpunktā jēdziens "ļaunprātība" nav skaidrots, tiesa nonāca pie secinājuma, ka tas ir autonomas tiesību jēdziens Eiropas Savienībā, un ka negodprātības jēdziens ir jāinterpretē vienveidīgi gan iepriekš minētās Direktīvas 2008/95/EK un Regulas 207/2009 kontekstā, tā kā abi šie akti ir ar vienu mērķi - lai izveidotu iekšējo tirgu un noregulētu tā darbību, kas savukārt garantē tiesību normu piemērošanu konsekventi.⁹³

Un, lai arī atsauce šajā spriedumā bija par harmonisku darbību starp iepriekš minēto direktīvu un Padomes Regulu (EK) Nr. 207/2009 (2009. gada 26. februāris) par Kopienas preču zīmi (Kodificēta versija) (Dokuments attiecas uz EEZ), nav pamata apšaubīt to, ka jēdziena interpretācija sakrīt un jāveic arī saskaņā ar jauno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1001 (2017. gada 14. jūnijs) par Eiropas Savienības preču zīmi (Dokuments attiecas uz EEZ.), kas pēc savas būtības no iepriekšējās direktīvas daudz neatšķiras, kā arī mērķi tām ir tie paši.

Negodprātības jēdzienu tulkojot, Eiropas Savienības Tiesa nonāca pie secinājuma, ka iespējamā ļaunticība pieteikuma iesniedzējam ir jāvērtē visaptverošā veidā, kas nozīmē, ka vērā jāņem visus iespējamus faktorus, kas eksistēja pieteikuma iesniegšanas laikā, un kuri ir nozīmīgi skatāmajā lietā.⁹⁴

Kā iespējamie faktori ir uzskaitīti:

- vai pieteicējs zināja, tam vajadzēja zināt, ka trešā persona izmanto identisku/līdzīgu apzīmējumu attiecībā uz identiskām/līdzīgām precēm reģistrācijas valstī;
- vai iesniedzējam bija nodoms liegt izmantot šādu apzīmējumu trešajai personai;
- juridiskā aizsardzība, kāda ir trešās personas apzīmējumam un apzīmējumam, kura reģistrācija tiek lūgta;⁹⁵

⁹¹ Bently L., Sherman B. Intellectual Property Law. Third edition. Oxford: University press, 2009, p. 851.

⁹² Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 14.jūlija rīcības sēdes lēmums lietā Nr.C04384713, SKC-935/2017, 12.1.p. Pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/5204> [aplūkots 23.05.2019.]

⁹³ EST 27.06.2013. spriedums lietā C-320/12 Malaysia Dairy Industries Pte. Ltd and Ankenaevnnet for Patenter og Varemærker, 26., 29., 35.punkts, rezolutīvās daļas 1.punkts

⁹⁴ Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 14.jūlija rīcības sēdes lēmums lietā Nr.C04384713, SKC-935/2017, 12.2.p. Pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/5204> [aplūkots 23.05.2019.]

⁹⁵ EST 11.06.2009. spriedums lietā C-529/07 Chocofabrikanten Lindt & Sprüngli AG – ranz Hauswirth GmbH, 38., 53.p.

- pieteikuma iesniedzēja nodoms preču zīmes reģistrācijas brīdī, pamatojoties uz objektīvajiem apstākļiem ietā;⁹⁶
- apzīmējuma reputācijas plašums, kas var attaisnot pieteikuma iesniedzēja vēlmi nodrošināt plašāku aizsardzību tam⁹⁷

Redzams, ka iepriekš uzskaitītie faktori nav izsmeļoši, bet gan tādi, kurus Eiropas Savienības Tiesa ir konstatējusi par vērā ņemamiem – pieteikuma iesniedzējs par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu, pamatojoties uz negodprātīgu nolūku, var atsaukties un tiesai jāvērtē visi iespējamie faktori.

No visa iepriekšminētā secināms, ka visbūtiskāk, lai noskaidrotu, vai preču zīmi var atzīt par spēkā neesošu preču zīmes pieteikuma iesniedzēja ļaunprātīga nolūka dēļ, ir nepieciešams ņemt vērā visus iespējamus apstākļus, kādi ir bijuši pieteikuma iesniegšanas brīdī, no kuriem neviens nav pats par sevi pietiekams vai ar iepriekšnoteiktu spēku.⁹⁸

⁹⁶ EST 11.06.2009. spriedums lietā C-529/07 Chocoladenfabriken Lindt & Sprüngli AG – ranz Hauswirth GmbH, 41., 42.p.

⁹⁷ EST 11.06.2009. spriedums lietā C-529/07 Chocoladenfabriken Lindt & Sprüngli AG – ranz Hauswirth GmbH, 51., 52.punkts, ESVT 01.02.2012. spriedums lietā T-291/09 Carrols Corp. – OHIM, 54.p.

⁹⁸ Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 14.jūlija rīcības sēdes lēmums lietā Nr.C04384713, SKC-935/2017, 12.3.p. Pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/5204> [aplūkots 23.05.2019.]

3. Preču zīmes atzīšana par spēkā neesošu, pamatojoties uz relatīvajiem pamatojumiem

3.1. Agrākās tiesības

Izņemot absolūtos pamatojumus, preču zīmi atzīt par spēkā neesošu var arī pamatojoties uz relatīvajiem pamatojumiem. “[...] relatīvie pamatojumi ir tā sauktās agrākās tiesības, ar ko preču zīmju aizsardzības jomā saprot citu personu agrāk iegūtās tiesības uz preču zīmi, autortiesības u.tml. tiesības.”⁹⁹ Relatīvo pamatojumu būtība ir tāda, ka preču zīmei nepiemīt aizsardzība, ja tā kolidē ar agrākām tiesībām, kas pieder citai personai.¹⁰⁰ Šie pamatojumi preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu lielākoties saistīti interešu aizsardzību šīs zīmes konkurentiem.¹⁰¹

Pamatojumi, kas atkarīgi no citu personu tiesībām ir iekļauti likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 7., 8., 9. pantā.

Agrākas preču zīmes tiesības visbiežāk izmantotais pamatojumiem lietās par preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošām, kā tas pierādās Apelācijas Padomes preču zīmju iebildumu lietās – 1157 lietas, no kurām 660 apmierinātas un 241 lieta daļēji apmierināta.¹⁰²

Likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 7. panta otrā daļa skaidri definē, kas ir agrākas preču zīmes:

- 1) Preču zīmes, kas ir spēkā Latvijā, reģistrētas pēc nacionālās vai starptautiskās reģistrācijas, vai kā Eiropas Kopienų preču zīmes, ja tiek ņemta vērā preču zīmju prioritāte un datums, kurā pieteikta to reģistrācija, ir agrāks nekā preču zīmei, kura tiek apstrīdēta;
- 2) Ja tās tiek iepriekš minētās preču zīmes tiek pierēģistrētas – arī to reģistrācijas pieteikumi.

Lai arī atšķiras formulējums šo normu starpā, likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 7. panta otrā daļa atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK 4. panta 2. punktam un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2017/10018. panta 2. punktam.

⁹⁹ Poļakovs G. 2001, 144.lpp.

¹⁰⁰ Turpat. 144.lpp.

¹⁰¹ Rozenfelds J. 2008, 145.-146.lpp.

¹⁰² Patentu valdes preču zīmju iebildumi. Pieejams:

http://databases.lrv.gov.lv/databases/lv/opposition/trademarks?title=&number=&opptitle=&oppnumber=&status=&decision=&substantion=81&orderby=iddesc&pagesize=20&fbclid=IwAR31kTQBMNn4akLuSu1PQ-17mPbhII8gGC_IHxttK9AzKAfCQNg8py7zBP8 [aplūkots 25.05.2019.]

Ja lieta nav par preču zīmi, kas reģistrēta starptautiski, tad izsecināms, ka svarīgs ir tieši preču zīmes pieteikuma datums, nevis reģistrācijas datums¹⁰³, kā tas izsecināms no likuma. Tos gan ir svarīgi nošķirt savā starpā, un tiesai vajadzētu pārliecināties par reģistrācijas datu pareizību visām zīmēm, par kurām konkrētai lietai pievienotas reģistra datu izdrukas, kas ir svarīgi, lai spriedums tiktu pareizi pamatots, un nevajadzētu pamatoties uz apgalvojumiem (piemēram, prasības pieteikumā), kuru korektumu tiesa nav pārbaudījusi.¹⁰⁴

3.2. Identiskas preču zīmes

Likuma ‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’ 7. panta pirmās daļas 1. punkts nosaka izņēmuma tiesību īstenošanas gadījumu – preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu – tad, ja preču zīme ir agrākai preču zīmei identiska, kā arī preces vai pakalpojumi, kuriem ir reģistrēta šī zīme, ir identiski agrāk reģistrētajai preču zīmei. Šī norma atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK 4. panta 1. punkta a) apakšpunktam un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas 2017/1001 8. panta 1. punkta a) apakšpunktam.

No likuma ‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’ 7. panta pirmās daļas 1. punktā ietvertā pamatojuma ir jānošķir gadījumi, kad zīmes vai preces, pakalpojumi atšķiras, jeb netiek konstatēts identiskums to starpā, jo identisku preču zīmju un preču vai pakalpojumu gadījumā nepastāv nepieciešamība vērtēt iespēju, vai salīdzināmie apzīmējumi ir sajaukami.¹⁰⁵

Tomēr ir vairāki aspekti, kas jāņem vērā lietu izvērtēšanas gadījumā, lai pareizi piemērotu attiecīgo normu – vai preču zīmju apzīmējumi ir identiski, vai tie ir līdzīgi, vai to starpā vispār nepastāv līdzība, un tas pats jāizvērtē arī attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kurus attiecīgā preču zīme apzīmē.¹⁰⁶

Kaut gan tas, vai preču zīmes savā starpā ir identiskas, šķiet elementāri noskaidrojams, jāņem vērā arī preču zīmes pamatfunkcija - garantēt patērētājam nepārprotamu preces izcelsmes identitāti, nepieļaujot sajaukšanas risku ar citu preci vai pakalpojumu, lai nošķirtu konkrētas preces vai pakalpojumus no citas izcelsmes precēm vai pakalpojumiem.¹⁰⁷ Eiropas Kopienų Tiesas judikatūrā ir noteikts, ka, lai arī identiskums preču zīmju apzīmējumu starpā ir stingrā nozīmē saprotams jēdziens, jāņem vērā to, kā preču zīmi uztver patērētāji, un apzīmējumu var atzīt identisku preču zīmei, ja tas atspoguļo visus preču zīmes elementus bez kādiem

¹⁰³ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 51.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

¹⁰⁴ Turpat. 53.lpp.

¹⁰⁵ Turpat. 53.lpp.

¹⁰⁶ Turpat. 53.lpp.

¹⁰⁷ EKT 12.11.2012. spriedums lietā C 206/01 Arsenal Football Club plc and Matthew Reed. [48.p.]

papildinājumiem, vai izmaiņām tajos, vai satur atšķirības, kuras ir tik nenožīmīgas, ka tās nevar pamanīt vidusmēra patērētājs.¹⁰⁸ Autora ieskatā no tā izriet, ka apzīmējuma identiskums ar preču zīmi jāvērtē arī kontekstā ar preču zīmes pamatfunkciju – preces izcelsmes garantiju un sajaukamības nepieļaujamību – lai noteiktu, vai apzīmējums, kas nav identisks preču zīmei vārda tiešajā nozīmē, tomēr neatbilst preču zīmes pamatfunkcijai un tādēļ uzskatāms tai par identisku.

Svarīgi ir konstatēt identiskumu ne tikai preču zīmes apzīmējumam, bet arī tam, vai preces un pakalpojumi, kuriem reģistrētas identiskas preču zīmes, ir identiski savā starpā.¹⁰⁹ Ja agrāk reģistrētās preču zīmes preces vai pakalpojumi savā starpā iekļauj arī apstrīdētās preču zīmes preces vai pakalpojumus, tā ir uzskatāma par identisku arī šajā aspektā.¹¹⁰

Jāatzīst, ka šis kritērijs preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu ir diezgan skaidrs savā būtībā, tomēr praksē šādi gadījumi nav tik bieži kā gadījumi, kad ir iespējama preču zīmju sajaukšana vai asociācijas iespēja to starpā.

3.3. Sajaukšanas vai asociācijas iespēja, kad ir identiskas vai līdzīgas preču zīmes vai preces vai pakalpojumi, uz kuriem tā reģistrēta

Pretstatā likuma “Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm” 7. panta pirmās daļas 1. punktam, kura pamatojumam nepieciešams, lai identiski ir gan preču zīmju apzīmējumi, gan pakalpojumi vai preces, kurām tās reģistrētas, 7. panta pirmās daļas 2. punkta ietvaros pietiek ar to, ka līdzība pastāv salīdzināmo apzīmējumu starpā, vai preču vai pakalpojumu starpā, vai arī līdzība ir atrodama uz abiem šiem faktoriem, tad ir pamats vērtēt to, vai preču zīmes savā starpā ir sajaucamas, vai var tikt asociētas savā starpā.¹¹¹ Arī šajā gadījumā ir jāvērtē tas, kā attiecīgie patērētāji uztver šīs preces, vai ‘pastāv iespēja, ka attiecīgie patērētāji minētās zīmes sajauc vai uztver kā savstarpēji saistītas’.¹¹²

Lai arī šīs normas redakcija neatbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK attiecīgajai redakcijai, Augstākā Tiesa ir izteikusi viedokli, ka tam nevajadzētu traucēt šīs normas piemērot atbilstoši, ja arī turpmāk tās tiks piemērotas atbilstoši Eiropas Kopienų Tiesas judikatūrai (arī Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai, kas ir pārņēmusi un

¹⁰⁸ EKT 12.11.2012. spriedums lietā C 206/01 Arsenal Football Club plc and Matthew Reed.

¹⁰⁹ Poļakovs G. 2001, 145.lpp.

¹¹⁰ sīkāk skatīt. PIT lieta T-385/03, *MILES & Biker Miles (fig.)* [2005] ECR II-2665; § 37

¹¹¹ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 59.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

¹¹² Preču zīmju likuma 7.p.1.d.2.p.

turpina Eiropas Kopienu Tiesas judikatūru).¹¹³ Pēc Eiropas Kopienu Tiesas ieskata būtisks ir apstākļi, vai patērētājiem tiek radīts iespējams priekšstats, ka ar šīm zīmēm marķētās preces izcēlušās no viena uzņēmuma, vai, ja tas atbilst apstākļiem, no uzņēmumiem, kas ir ekonomiski saistīti savā starpā.¹¹⁴

Augstākā Tiesa ir uzskaitījusi vairākus apstākļus, kuri būtu jākonstatē, lai šīs normas piemērotu:

‘‘ - ka pastāv agrāka preču zīme, vai, pārkāpuma gadījumā, ka ir spēkā esoša preču zīmes reģistrācija;

- ka apstrīdētā zīme (komercdarbībā lietotais apzīmējums) ir identisks vai līdzīgs prasītāja pretstatītajai (agrākajai) preču zīmei;

- ka preces vai pakalpojumi, kuriem reģistrēta apstrīdētā zīme vai saistībā ar kuriem komercdarbībā lietots apstrīdētais apzīmējums, ir identiski vai līdzīgi tām precēm vai pakalpojumiem, kuriem ir reģistrēta pretstatītā (agrākā) preču zīme;

- ka sakarā ar apstrīdētās preču zīmes (komercdarbībā lietotā apzīmējuma) identiskumu vai līdzību pretstatītajai (agrākai) preču zīmei un attiecīgo preču vai pakalpojumu identiskumu vai līdzību pastāv iespēja, ka šo preču vai pakalpojumu patērētāji minētās zīmes sajauc vai uztver apstrīdēto apzīmējumu kā saistītu ar pretstatīto preču zīmi (kā jau teikts, precīzāk sakot, ar tās īpašnieku).’’¹¹⁵

Lai korekti novērtētu preču vai pakalpojumu līdzību, nebūtu jāaprobežojas tikai ar preču vai pakalpojumu klases konstatēšanu, bet jāapskata arī saimniecības nozare, izejmateriāli, izplatīšanas vietas un citi.¹¹⁶ Kā to ir norādījusi Eiropas Kopienu Tiesa – jāapskata visi faktori, kas uz konkrētajām precēm vai pakalpojumiem attiecas, lai varētu novērtēt to līdzību.¹¹⁷

Attiecībā uz apzīmējumu sajaukšanu, lai arī Eiropas Savienības tiesa var palīdzēt ar normu interpretāciju, jautājums par to, vai preču zīmju starpā pastāv sajaukšanas iespēja, nacionālajai tiesai jāizlemj pašai.¹¹⁸ Lai arī pastāv vairāki apstākļi, kas ietekmē šo lēmumu, nedrīkst aizmirst arī to, ka pietiek arī ar potenciālu sajaukšanas iespēju lielas daļas attiecīgo patērētāju vidū, nevis tikai ar faktiem, ka tas jau ir noticis, lai preču zīmi varētu atzīt par spēkā neesošu.¹¹⁹

¹¹³ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 60.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojuumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

¹¹⁴ Turpat.

¹¹⁵ Turpat. 60.-61.lpp.

¹¹⁶ Turpat. 62.lpp.

¹¹⁷ EKT 29.09.1998. spriedums lietā C-39/97 Canon & Cannon, ECR I-5507; § 23.

¹¹⁸ EKT 22.06.1999. spriedums lietā C-342/97 Lloyd & Loint's, ECR I-3819; § 11

¹¹⁹ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 63.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojuumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

3.4. Plaši pazīstamas preču zīmes

Plaši pazīstamas preču zīmes, lai arī nav tā nosauktas, pēc savas būtības tomēr ir iekļaujamas agrāko preču zīmju grupā.¹²⁰ Šāda klasifikācija sastopama arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK 4. panta 2. punkta d) apakšpunktā.

Tās ir tādas zīmes, kas ir ar augstu atšķirtspēju vai nu pašas, vai to nodrošina šīs preču zīmes reputācija tirgū, kas ļauj tām baudīt plašāku aizsardzību atšķirībā no zemākas atšķirtspējas zīmes.¹²¹

To var pretstatīt jaunākai zīmei, turklāt, nav nozīmes, vai šī zīme ir reģistrēta Latvijā – galvenie nosacījumi ir tas, ka zīme Latvijā esot bijusi plaši pazīstama, un tā esot sajaucami imitēta jaunākajā zīmē.¹²²

No pārējām agrākajām preču zīmes tiesībām, plaši pazīstamas preču zīmes atšķiras ar papildus aizsardzības iespējām, proti, savas agrākās tiesības preču zīmes īpašnieks var izmantot arī tad, ja tā nav bijusi reģistrēta, vai arī, pat ja preču zīmes attiecas uz citiem pakalpojumiem vai precēm.¹²³

3.4. Citas agrākās tiesības

Likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm’’ 9. pantā ir norādītas citas agrākās tiesības, kas var būt par pamatu preču zīmes atzīšanai par spēkā neesošu. Šis pants noregulē īpašus gadījumus agrākām kolektīvajām zīmēm, kuras termiņš beidzies 3 gadu laikā pirms apstrīdētās preču zīmes, kā arī preču zīmes, kuras reģistrācijas termiņš nav atjaunots pēdējo 2 gadu laikā kopš brīža, kad attiecīgā zīme tiek apstrīdēta.¹²⁴

Tā pat arī tiek minētas personīgās tiesības, autortiesības (kā piemēram tiesības aizliegt izmantot savu mākslas darbu) citas tiesības uz rūpniecisko īpašumu, kas tiek noregulēts likuma ‘‘Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm 9. panta 3. daļā.

Kā citas rūpnieciskā īpašuma tiesības var minēt, piemēram, tiesības uz dizainparaugu, bet kā personiskās tiesības var minēt dažādas tiesības, kas ir saistītas ar sabiedrībā pazīstamas personas uzvārdu, vārdu, portretu vai citām tiesībām.¹²⁵

¹²⁰ Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 53.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]

¹²¹ Turpat. 79.lpp.

¹²² Poļakovs G. 2001, 146.lpp.

¹²³ Rozenfelds J. 2008, 146.-147.lpp.

¹²⁴ Poļakovs G. 2001, 145.lpp.

¹²⁵ Turpat.

Interesants apstākļi, lai atzītu preču zīmi par spēkā neesošu ir arī tāds, kad preču zīmes īpašnieks lūdz preču zīmes reģistrācijas atzīšanu par spēkā neesošu gadījumos, kad Latvijā preču zīmi reģistrējis īpašnieka aģents uz sava vārda, skaidri pārsniedzot pilnvaras gadījumā, ja preču zīmes īpašnieks ir tās īpašnieks kādā no Parīzes savienības dalībvalstīm. Tomēr no šiem gadījumiem jānošķir meitas uzņēmumu attiecības, kas nav retums gadījumos, kad preču zīmei tiek konstatēta plaša pazīstamība.¹²⁶

¹²⁶ Rozenfelds J. 2008, 148.lpp.

KOPSAVILKUMS

Pētījuma rezultātā autors izvirza aizstāvēšanai šādas tēzes:

1. Tas, ka nacionālajos tiesību aktos nav sastopama intelektuālā īpašuma definīcija, nav būtiski, ja vien ar šo jēdzienu saprastās tiesības nacionālajā līmenī tiek noregulētas un aizsargātas, jo jēdziens "intelektuālais īpašums" sevī ietver objektus, kuriem ir nepieciešams savs specifisks tiesību aizsardzības noregulējums.
2. Ir jāveic grozījumi likumā "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm", jāizņem prasība preču zīmi attēlot grafiski, lai pēc iespējas ātrāk modernizētu un harmonizētu preču zīmju noregulējumu Latvijā atbilstoši jaunākajām tendencēm pasaulē un Eiropā.
3. Likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 3. pantā ietvertie noteikumi drīzāk kalpo klasifikācijas labad, lai izdalītu atsevišķus preču zīmes veidus, nevis ļautu iespēju preču zīmi atzīt par spēkā neesošu atbilstoši šī likuma 6. panta pirmās daļas 1. punktam.
4. Lai pierādītu, ka preču zīme ir atzīstama par spēkā neesošu tādēļ, ka tai trūkst atšķirtspējas pēc likuma "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm" 6. panta pirmās daļas 2. punkta nosacījumiem, to izdarīt ir iespējams pierādot preču zīmes neatbilstību 6. panta pirmās daļas 3. punkta vai 6. panta pirmās daļas 4. punkta nosacījumiem.
5. Apzīmējuma identiskums ar agrāku preču zīmi jāvērtē arī kontekstā ar preču zīmes pamatfunkciju – preces izcelsmes garantiju un sajaucamības nepieļaujamību – lai noteiktu, vai apzīmējums, kas nav identisks preču zīmei vārda tiešajā nozīmē, tomēr neatbilst preču zīmes pamatfunkcijai un tādēļ uzskatāms tai par identisku.

Izmantotie literatūras avoti

Literatūra

1. Grudulis M. Ievads autortiesībās. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2006.
2. Latvijas Republikas Patentu valdes statistika par Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomē saņemtajiem iesniegumiem. Pieejams: <https://www.lrpv.gov.lv/lv/rupnieciska-ipasuma-apelācijas-padome/statistika> [aplūkots 20.05.2019.]
3. Patentu valdes apelācijas padomes 2003.gada 23.decembra lēmums lietā ApP/2003/M 50 771-Ie. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/ApP_2003_M_50_771-Ie.pdf [aplūkots 26.05.2019.]
4. Patentu valdes apelācijas padomes 2010.gada lēmums ApP/2010/M 58 829-Ie. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/ApP_2010_M_58_829-Ie.pdf [aplūkots 25.05.2019.]
5. Patentu valdes apelācijas padomes 2011.gada 18.jūlija lēmums lietā ApP/2010/M 58 628-Ie, 3.lpp. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/ApP_2010_M_58_628-Ie.pdf [aplūkots 26.05.2019.]
6. Patentu valdes atteiktās preču zīmes. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/lv/refusedtrademark?title=&number=&substantion=15&decision=&orderby=iddesc&pagesize=20&fbclid=IwAR1_HgaAanxuEkZEsQCKdfZYcp6-Sar4mnpfSHseuRVX0EmLC9A0_LMut8U [aplūkots 25.05.2019.]
7. Poļakovs G. Rūpnieciskā īpašuma īpašnieka tiesības. Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2001.
8. Rozenfelds J. Intelektuālais īpašums. Otrais, labotais un papildinātais izdevums. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.
9. Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes 2016. gada 24. oktobra lēmums lietā RIAP/2016/M 68 678-Ie. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/RIAP_2016_M%2068%20678-Ie.pdf [aplūkots 25.05.2019.]
10. Rūpnieciskā īpašuma patentu valdes 2018.gada 10.jūlija lēmums lietā RIAP/2018/M 71 893-Ie, 3.p. Pieejams: http://databases.lrpv.gov.lv/databases/file/opposition/RIAP_2018_M%2071%20893-Ie.pdf [aplūkots 23.05.2019.]

11. Bently L., Sherman B. Intellectual Property Law. Third edition. Oxford: University press, 2009.
12. Cornish W., Llewelyn D. Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights. Fifth edition. London: Sweet & Maxwell, 2003.
13. Jehoram C. T., van Nispen C., Huydecoper T. European Trademark Law. Community Trademark Law and Harmonized National Trademark Law. New York: Wolters Kluwer Legal, 2010.
14. Kur A., Dreier T. European intellectual property law. Text, cases & materials. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2013.
15. Kur A., Senftleben M. European trade mark law. A commentary. Oxford: University press, 2017.

Normatīvie akti

16. Konvencija par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību. Parakstīta Parīzē 20.03.1884. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/6> [aplūkots 24.05.2019.]
17. Konvencija par Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas dibināšanu. Parakstīta Stokholmā 14.07.1967., grozīta 28.09.1979
18. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/95/EK, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm. Pieņemta: 22.10.2008. [22.10.2008.red]
19. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1001 par Eiropas Savienības preču zīmi. Pieņemta: 14.06.2017. [22.05.2019.red.]
20. Civillikums: LV likums. Pieņemts: 28.01.1937. [25.05.2019.red.]
21. Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm: LV likums. Pieņemts: 16.06.1999. [18.05.2019.red.]
22. Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likums: LV likums. Pieņemts: 18.06.2015. [24.05.2019.red.]
23. Par Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un nodrošināšanas pamatnostādņem 2015.-2020.gadam: Ministru kabineta 2015.gada 1.aprīļa rīkojums nr.169. Latvijas Vēstnesis, 2015, nr.169

Juridiskās prakses materiāli

24. EKT 29.09.1998. spriedums lietā C-39/97 Canon & Cannon, ECR I-5507
25. EKT 04.05.1999. spriedums apvienotās lietās C-108/97 un C-109/97 Windsurfing Chiemsee, Postkantoor
26. EKT 22.06.1999. spriedums lietā C-342/97 Lloyd & LoInt's, ECR I-3819

27. EKT 12.02.2004. spriedums lietā C-265/00 Campina Melkunie BV and Benelux-Merkenbureau on the interpretation of Articles 2 and 3(1) of First Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988
28. EKT 12.02.2004. spriedums lietā C-363/99 Koninklijke KPN Nederland NV and Benelux-Merkenbureau on the interpretation of Articles 2 and 3 of First Council Directive 89/104/EEC of 21 December 1988
29. EST 11.06.2009. spriedums lietā C-529/07 Chocoladenfabriken Lindt & Sprüngli AG – ranz Hauswirth GmbH
30. ESVT 01.02.2012. spriedums lietā T-291/09 Carrols Corp. – OHIM
31. EST 12.11.2012. spriedums lietā C 206/01 Arsenal Football Club plc and Matthew Reed
32. EST 27.06.2013. spriedums lietā C-320/12 Malaysia Dairy Industries Pte. Ltd and Ankenævnet for Patenter og Varemaerker
33. PIT 2005.gada spriedums lietā T-385/03, *MILES & Biker Miles (fig.)*, ECR II-2665
34. Par tiesu praksi strīdos par tiesībām uz preču zīmi. Rīga, 2007/2008, 3.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 20.05.2019.]